

DOLNY ŚLĄSK

po królewsku

Spis treści

Od autora	4
Zamek Książ	7
Zamek Grodziec.....	10
Zamek Czocha.....	12
Zamek Grodno.....	14
Zamek Bolków	16
Zamek Świny.....	18
Zamek Chojnik.....	20
Zamek Bolczów.....	23
Zamek Piastowski w Legnicy	25
Zamek w Głogowie.....	27
Zamek w Wojnowicach	29
Pałac w Żmigrodzie.....	31
Pałac w Miliczu	33
Zamek w Miliczu.....	35
Pałac w Goszczu	37
Zamek Książąt Oleśnickich w Oleśnicy	39
Pałac w Jelczu-Laskowicach.....	41
Zamek Topacz.....	43
Zamek w Leśnicy	45
Pałac Krobielowice	47
Zamek Piotrowice Świdnickie.....	49
Pałac Gruszów	51
Pałac w Krzyżowej	55
Pałac Albertich w Wałbrzychu.....	57
Zamek Cisy.....	59

Pałac Jedlinka	61
Zamek Sarny	63
Zamek w Ząbkowicach Śląskich	65
Pałac w Kamieńcu Ząbkowickim	67
Pałac Kamieniec	69
Zamek Leśna Skąła	71
Ruiny Zamku Szczerba	73
Zamek Międzylesie	75
Pałac Ciechanowice	77
Zamek Karpniki	79
Pałac Łomnica	81
Pałac Wojanów	83
Pałac Paulinum	85
Pałac Sobieszów	87
Pałac w Stanisławowie	89
Zamek w Starej Kamienicy	93
Wieża w Siedlęcinie	95
Zamek Wleń	97
Pałac Lubiechowa	99
Zamek Kliczków	101
Pałac Brunów	103
Zamek Miecz w Świeciu	105
Pałac Łagów	107

Od autora

Kiedy myślę o Dolnym Śląsku, w mojej wyobraźni pojawiają się w pierwszej kolejności zamki i pałace. To skojarzenie wydaje mi się całkiem naturalne, ponieważ nie ma w Polsce drugiego regionu, gdzie tak licznie występowałyby zabytki tego rodzaju. Nie jest to przypadek. Czytając choćby najbardziej pobieżnie historię tej części Śląska, bez trudu można dostrzec jego wyjątkowe położenie strategiczne, a także to, że przez historię tego regionu przewijają się same znamienite rody.

Historia życia większości prezentowanych tu zabytków przedstawia się bardzo podobnie. Najpierw wznoszono ogromne warownie, które miały strzec granic i bronić dóbr ziemskich oraz ich właścicieli. Z biegiem lat, zwłaszcza pod koniec XVII w., sukcesywnie następowały zauważalne zmiany. Dawne twierdze, często o gotyckim, surowym charakterze, modernizowano na bardziej wygodne rezydencje, a także rozbudowywano. Stare budowle stawały się integralną częścią nowych. Bywało też tak, że rodowe siedziby powstawały w pobliżu dawnych zamków, ponieważ zamożni ludzie w tamtych czasach podchodzili do sprawy pragmatycznie. Tańszym rozwiązaniem było wybudowanie nowego pałacu zgodnie z obowiązującą modą niż remontowanie zgliszcz zamków. W ten sposób bardzo często obok starych warowni wyrastały nowe pałace. Jednym z przykładów tej zasady jest Grodziec. Na bazaltowym wzgórzu stoi średniowieczny zamek, a u jego podnóża wybudowano barokowy pałac.

Książka powstała z myślą, by usystematyzować ten szczególny rodzaj zabytków na terenie Dolnego Śląska, a także pokrótce przypomnieć ich historię, charakter oraz wskazać walory, jakie te miejsca oferują współcześnie. Jest to wyjątkowe zaproszenie do bliższego poznania pięknego świata minionych wieków. Splatają się w nim meandry średniowiecznej polityki, historie wzlotów i upadków bogatych rodów oraz zdarzenia tak dramatyczne jak wojny i pożary, które przez wieki wpływały na los zamków i pałaców.

Mam świadomość, że każdy z 50 opisanych w tej książce obiektów bez problemu wypełniłby swoją historią o wiele większą publikację niż ta. Moim celem nie było jednak wnikliwe analizowanie dziejów poszczególnych zamków. W wielu przypadkach najbardziej zależało mi na tym, żeby te perełki architektury wydobyć na światło dzienne, wskazać je na mapie i zaprosić do ich odwiedzenia. Nie jest bowiem zaskoczeniem, że wiele z dolnośląskich zamków, tych o światowej sławie, przyciąga co roku rzesze turystów, kiedy inne stoją cierpliwie na uboczu i czekają na swoją

kolej. Zamek Książ odwiedzają setki tysięcy turystów, a położone kilka kilometrów dalej ruiny zamku Cisy trwają niewzruszenie od wieków, licząc na odwiedziny choć w połowie tak liczne.

Każdy zamek i pałac to odrębna historia. Nie brakuje obszernych opracowań, do których z czystym sumieniem odsyłam czytelników. Książki Marka Gaworskiego są pogłębionym studium historycznym. Autor włożył ogrom pracy i wydał wiele publikacji poświęconych historii wybranych zabytków Dolnego Śląska. Nieoceniona jest również praca Joanny Lamparskiej, bodaj najbardziej znanej autorki publikacji o tajemnicach regionu. Dla mnie swoistą biblią w tym temacie jest książka dr. hab. Romualda M. Łuczyńskiego *Zamki, dwory i pałace w Sudetach*. Niełatwo jest zdobyć tę publikację, ale od czasu, kiedy udało mi się ją nabyć w jednym z legnickich antykwariatów, stała się wiernym kompanem moich podróży po Dolnym Śląsku.

W pracy nad książką celowo korzystałem wyłącznie z ogólnodostępnych źródeł. Do opisu poszczególnych obiektów wykorzystałem informacje prezentowane na tablicach informacyjnych i stronach internetowych tych zabytków. Chcąc uniknąć błędów, bardzo często daty, których zweryfikowanie w większej liczbie źródeł jest niemal niemożliwe, zastępowałem przedziałem czasowym, ponieważ moim celem nie było powielanie błędów, które od lat krążą w Internecie. Problem weryfikacji danych, szczególnie przy mniej znanych obiektach, wynika z faktu, że większość źródeł pisanych powstało w języku niemieckim. A raz popełniony błąd w tłumaczeniu zaczyna żyć własnym życiem. Uważam, że dla czytelnika-turysty istotniejsze jest nakreślenie najważniejszych zdarzeń i ciekawej historii danego obiektu niż wskazywanie konkretnych dat i wyjaśnianie sporów w tym temacie.

Tym, co wyróżnia tę publikację, jest fakt, że wszystkie 50 obiektów odwiedziłem osobiście i to w krótkim czasie (od maja do września 2023 r.). Na kilka tygodni zostałem dolnośląskim turystą, zresztą nie bez przyjemności. Zadbąłem o to, żeby zdjęcia przedstawiały aktualny stan zabytków. Informacje praktyczne, które podaję przy każdym z nich, również zweryfikowałem na miejscu. Z wielką radością zwiedzałem zamki i pałace, jak – mam nadzieję – będą to czynić czytelnicy tej książki.

Trzeba pamiętać, że niekiedy zmiany następują bardzo szybko, więc na bazie własnych doświadczeń radzę, by przed udaniem się w wybrane miejsce, upewnić się, że jest ono w tym czasie dostępne dla zwiedzających. W przypadku wielu pałaców, w których mieszczą się hotele i restauracje, zdarzają się czasowe zamknięcia (np. z powodu odbywającego się wesela). Zabytkowe budynki mają to do siebie, że poddawane są też sezonowym konserwacjom. Wybór miejsc jest bardzo duży, więc zawsze znajdzie się jakaś alternatywa w pobliżu.

Oddaję w Państwa ręce zbiór najpiękniejszych zamków i pałaców, jakie można zobaczyć na terenie całego województwa dolnośląskiego. Zapraszam do ich bliższego poznania, co zapewne stanie się zachętą do zgłębienia historii każdego z nich. Jestem przekonany, że kto choć raz wejdzie na drogę tego uroczego świata i pozna zarówno dzieje zamków, jak i historię ich właścicieli, ten będzie zupełnie inaczej zwiedzał cały Dolny Śląsk.

Specjalne podziękowania kieruję do osób, które okazały mi nieocenioną pomoc w pracy nad przewodnikiem: Marszałka Województwa Dolnośląskiego Cezarego Przybylskiego oraz całego Zespołu Wydziału Promocji Województwa.

Mikołaj Gospodarek

Zamek Książ

Legenda głosi, że odważny młodzieniec w 933 r. podarował worek pełen wykopanego w lesie węgla księciu saksońskiemu Henrykowi Ptasznikowi. Ten, wprawiony w zachwyt właściwościami podarunku, miał nadać śmiałkowi tytuł rycerza z przydomkiem: „Ten, który przynosi kamienie

dające iskry”. Książę nakazał mu wskazać miejsce, w którym znalazł węgiel, i polecił wybudować w pobliżu obronny gród, który miał strzec tajemniczego czarnego skarbu.

Źródła historyczne pierwszy raz wymieniają warownię Fürstenberg około 1290 r. Na kartach historii pojawia się syn Bolesława Rogatki, Bolko I Surowy, książę świdnicko-jaworski. To za jego panowania pod koniec XIII w. miała rozpocząć się budowa zamku. Po burzliwych losach na początku XVI w. budowla trafiła w ręce rodziny Hochbergów. Dokonali oni znacznej przebudowy i rozbudowy warowni, nadając jej styl renesansowy. Niestety, zamku nie ominęła wojna trzydziestoletnia, w czasie której wielokrotnie był napadany i niszczone. Z początkiem XVIII w. zagościł w nim barok. Przestał pełnić funkcje obronne, a w miejscu dawnych umocnień i fortyfikacji pojawiły się tarasy z bujnymi ogrodami. Nastąpiła era, w której zamek Książ stał się jedną z najpiękniejszych budowli na mapie ówczesnych europejskich rezydencji.

Malowniczo położona twierdza zawsze budziła podziw odwiedzających ją sław. W książkach progach pojawili się m.in.: Izabela Czartoryska, car Mikołaj I Romanow, Zygmunt Krasiński czy Winston Churchill. Hochbergowie nie ustawali w procesie upiększania zamku.

Mimo sporych zniszczeń w czasie II wojny światowej i w kolejnych latach wciąż robi on ogromne wrażenie. Jest to trzeci pod względem wielkości zamek w Polsce (po Malborku i Wawelu). Część jego wnętrza udostępniona jest turystom. W otaczającym budowlę kompleksie funkcjonuje prężna baza hotelowa i gastronomiczna.

W 2018 r. została oddana do użytku trasa turystyczna biegnąca w podziemiach zamku. Mimo upływu lat nadal do wyjaśnienia pozostaje sporo zagadek z okresu II wojny światowej, kiedy powstały te podziemne korytarze. Mgiełka tajemnicy unosi się również nad bardziej odległymi dziejami.

Informacje praktyczne

Zamek położony jest na obrzeżach Wałbrzycha, na terenie Książańskiego Parku Krajobrazowego. Od Wrocławia dzieli go ok. 80 km, a od zjazdu z autostrady A4 w Kostomłotach – ok. 40 km. W otoczeniu budowli zlokalizowane są przestronne parkingi. W szczycie sezonu turystycznego oraz w czasie długich weekendów mogą występować utrudnienia na drogach dojazdowych ze względu na duże zainteresowanie obiektem.

W kompleksie w sąsiedztwie zabytku działa Hotel Książ, Hotel Zamkowy oraz Hotel przy Oślej Bramie. Funkcjonują tam również restauracje i kawiarnie. W okresie jesienno-zimowym na

zamkowych tarasach urządzana jest wystawa „Ogrody Światła”, która czynna jest w godzinach wieczornych i wtedy robi ogromne wrażenie na odwiedzających.

Aktualne godziny otwarcia zamku dostępne są na stronie internetowej obiektu. Zwiedzanie wystaw we wnętrzach odbywa się z pomocą audioprzewodnika. Podziemia zamkowe zwiedza się natomiast pod opieką tradycyjnego przewodnika.

Zamek Książ

ul. Piastów Śląskich 1, 58-306 Wałbrzych

www.ksiaz.walbrzych.pl

Zamek Grodziec

Góra Zamkowa, dawny wulkan, przy dobrej pogodzie widoczna jest nawet z autostrady A4 oddalonej od niej kilkanaście kilometrów. Naturalne warunki obronne uczyniły ze szczytu wzniesienia idealne miejsce na założenie grodu, a w późniejszych wiekach na postawienie w tym miejscu murowanego zamku.

Grodziec to miejsce, za którym stoi prawie dziesięć wieków historii. Już w XI w. można szukać pierwszych wzmianek o tym zamku. W jego dziejach wyraźnie zapisał się ród Piastów z linii brzesko-legnickiej. Książę Fryderyk I odkupił go w 1470 r. i przebudował na wzór legnickiej siedziby swojego rodu. Jego syn Fryderyk II uczynił z zamku jedną z najpiękniejszych gotycko-renesansowych rezydencji na terenie Śląska. Jej rozwój trwał nieprzerwanie aż do wojny trzydziestoletniej w XVII w. Po wojennej pożodze zniszczony zamek nie zdołał się już podnieść z upadku.

Na przełomie XVIII i XIX w. wykonano szereg prac zabezpieczających, udostępniając zwiedzającym pozostałości budowli jako popularne w tamtym okresie romantyczne ruiny. Na wzgórzu zaczęli zaglądać turyści. Były to jedne z pierwszych ruin zamku w Europie, które wyremontowano w celach turystycznych.

Pod koniec XIX w. zamek i pobliski barokowy pałac trafiły w ręce rodziny von Dirksenów. Na ich zlecenie architekt Bodo Ebhard dokonał rekonstrukcji budowli. Część zabudowań pozostała w stanie trwałej ruiny, a pozostałe – jak palatium, brama wjazdowa czy mury zwieńczone gankami – otrzymały nowy wygląd. Na zamku otwarto restaurację, a Grodziec stał się miejscowością turystyczną.

Po II wojnie światowej zamek ponownie popadł w ruinę. Po wielu latach starań w kamienne mury po raz kolejny udało się tchnąć nowe życie.

U podnóża góry znajduje się niewielka wieś ze zrujnowanym folwarkiem, a nieco dalej, w starym parku, skrył się piękny barokowy pałac (nieдоступny do zwiedzania) wybudowany przez rodzinę von Frankenbergów.

Informacje praktyczne

Zamek położony jest we wsi Grodziec, ok. 42 km od Legnicy i ok. 110 km od Wrocławia. Na górę prowadzi kręta, wąska droga. Parkingi znajdują się naprzeciwko kościoła oraz na terenie zamku. Można go zwiedzać codziennie przez cały rok w godzinach od 10.00 do 18.00. W weekendy o określonych godzinach organizowane jest zwiedzanie z przewodnikiem. Od wiosny do jesieni na terenie budowli i w pobliżu odbywają się cykliczne imprezy plenerowe, m.in. turnieje rycerskie.

Zamek Grodziec

Grodziec 111, 59-516 Zagrodno

www.grodziec.net

Zamek Czocha

Największe wrażenie zamek Czocha robi z lotu ptaka. Budowla wznosi się na końcu skalnego cypla, którego strome ściany opadają wprost do Jeziora Leśniańskiego. Powstało ono na początku XX w. po wybudowaniu tamy na rzece Kwisie.

Zamek wzniesiono wybudowano jako warownię graniczną w połowie XIII w. na polecenie króla czeskiego Wacława I. Naturalne ukształtowanie terenu czyniło z niej miejsce trudne do zdobycia. Od połowy XV w. do początku XVIII w. zamek znajdował się w rękach rodu von Nostitz. Według źródeł historycznych z połowy XIX w. zamek stał opuszczony. Jego losem zainteresował się niemiecki przedsiębiorca Ernest von Gütschow. Kupił zamek w 1909 r., a jego przebudowę zlecił architektowi Bodo Ebhardtowi. Jej celem było przywrócenie wyglądu, który zachował się na rycinach z początku XVIII w. Do końca II wojny światowej posiadłość była oczkiem w głowie rodziny Gütschowów.

Obecnie w zamku funkcjonują hotel i restauracja, a pełne tajemnic wnętrza udostępnione są turystom. Można zobaczyć m.in. ekspozycje w salach: rycerskiej, marmurowej, bibliotecznej, portretowej, a także w dawnym skarbcu i komnacie księżęcej. Z zamkowej wieży rozpościera się przepiękna panorama na okolicę z Jeziorem Leśniańskim na czele.

Zamek Czocho do dzisiaj kryje wiele tajemnic z czasów zarówno odległych, jak i bardziej współczesnych. Historycy twierdzą, że w czasie II wojny światowej mieli pracować w nim niemieccy szyfranci. Wyobraźnię pobudzają również tajne przejścia, których tylko część została odnaleziona.

Informacje praktyczne

Obiekt położony jest we wsi Sucha ok. 150 km od Wrocławia i ok. 40 km od Jeleniej Góry. Zamek znajduje się na skalnym cyplu i wejście do niego jest możliwe tylko od strony głównej drogi. Parkingi zlokalizowane są naprzeciwko bramy głównej. Zwiedzanie wewnątrz odbywa się z przewodnikiem. Samodzielnie można obejrzeć dziedziniec oraz ciekawe zakamarki w obrębie murów.

Ten piękny obiekt trudno zobaczyć w całej okazałości. Jedyną opcją na terenie zamku to widok z dziedzińca. Szukając innych miejsc do podziwiania jego bryły wkomponowanej w otoczenie nad Jeziorem Leśniańskim, warto udać się na pobliską przystań żeglarską Izery. W sezonie letnim ciekawą opcją jest rejs po jeziorze. Bilety można kupić przy głównej bramie, a następnie należy zejść nad brzeg zgodnie ze wskazówkami obsługi. Wycieczka statkiem trwa ok. 45 min.

Zamek Czocho

Sucha, 59-820 Leśna

www.zamekczocha.com

Zamek Grodno

Wysoko nad Zagórzem Śląskim, na wzgórzu Choina, znajduje się jeden z najpiękniej położonych zamków na Dolnym Śląsku. Jak przypuszczają historycy, dzieje zamku Grodno sięgają czasów księcia świdnicko-jaworskiego Bolka I Surowego. Pod koniec XIV w. warownia trafiła w ręce Korony Czeskiej. Właścicielami były znamienite rody rycerskie, a w ręce rodu von Zedlitzów trafił dopiero w 1774 r. Znacząca rozbudowa miała miejsce w połowie XVI w., kiedy za murami pojawiły się

budynki, a także budynek bramny z piętrem mieszkalnym. Wzniesiono również wieżę, dodano pierścień murów, dzięki czemu przedzamcze zostało powiększone i przyjęło kształt długiego dziedzińca otoczonego bastionami. Wejścia na teren zamku bronił budynek bramny z pięknymi sgraffitami (włoska metoda zdobienia elewacji polegająca na nakładaniu kilku warstw kolorystycznych tynku i wydrapywaniu ich w wyszukane wzory).

Wojna trzydziestoletnia wyrządziła w zamku wiele szkód. Jego obecny wygląd jest raczej swobodną interpretacją dawnego kształtu, który został mu nadany w czasie prób odbudowy w XIX w. Na początku XX w. zamek zaczęli odwiedzać turyści, dla których stworzono gospodę i schronisko turystyczne. Po II wojnie światowej prowadzono kolejne prace zabezpieczające.

Zamek zawsze cieszył się dużą popularnością. Od 2008 r. jest własnością gminy Walim, która dba o jego rozwój przy zachowaniu równowagi pomiędzy przeszłością a teraźniejszością.

Informacje praktyczne

Zamek położony jest na szczycie wzgórza górującego nad Zagórzem Śląskim. Od Wrocławia dzieli go ok. 85 km, a od Wałbrzycha – niespełna 12 km. Parking znajduje się przy głównej drodze biegnącej przez Zagórze Śląskie. Na wzgórze wchodzi się leśną ścieżką, którą równolegle biegną szlaki: żółty, zielony i niebieski. Wejście zajmuje spokojnym tempem ok. 30 min. Do zamku można dojść również z drugiej strony, parkując przy moście na Jeziorze Bystrzyckim. W tym wariantcie do celu prowadzi szlak czerwony razem ze szlakiem żółtym, wejście zajmuje ok. 40 min.

Zamek można zwiedzać codziennie (z wyjątkiem niektórych dni świątecznych) w godzinach uzależnionych od sezonu (są podane na stronie internetowej obiektu). Zwiedzanie w weekendy odbywa się indywidualnie, a w dni robocze z przewodnikiem.

Zamek Grodno

Wzgórze Zamkowe, 58-321 Zagórze Śląskie

www.zamekgrodno.pl

Zamek Bolków

Od momentu otwarcia obwodnicy Bolkowa stojący w centralnej części miasta zamek sprytnie ukrył się przed oczami turystów. Można go dostrzec z daleka, zwłaszcza jadąc od strony Jeleniej Góry. Chcąc stanąć u jego podnóża, trzeba zjechać z głównej drogi i przez wąskie uliczki starego miasta dostać się przed bramę prowadzącą na teren zamku. Wyraźnie widać, że wzniesiono go w takim miejscu, które ułatwiało obronę i jednocześnie utrudniało zdobycie go. Zbocze wzgórza, na którym stoi zamek, opada 90 m do płynącej poniżej Nysy Szalonej. Z drugiej strony łagodnie schodzi w kierunku rynku otoczonego zabytkowymi kamienicami.

Pierwsze wzmianki o warowni pochodzą z końca XIII w. i wiążą się z umacnianiem przejścia z Czech na Śląsk przez Piastów świdnicko-jaworskich. Budowla była nieustannie powiększana i rozbudowywana. Według historyków przez niemal 100 lat pełniła rolę skarbcza, który później przeniesiono do Pragi. W połowie XVI w. zamek rozbudowano pod okiem włoskiego architekta z Lombardii Jakuba Parry. Budowla zyskała dwa dziedzińce, które otoczono murami i bastejami. Na początku XVIII w. cystersi z Krzeszowa odkupili zamek od rodziny Zedlitzów.

Na początku XIX w. popadająca w ruinę budowla przeszła w ręce państwa pruskiego. Szukający skarbów żołnierze w czasie wojen napoleońskich dokonali na zamku wielu zniszczeń. Pod koniec

XIX w. mury zamkowe zaczęły służyć okolicznym mieszkańcom jako... źródło budulca. Dopiero na początku XX w. zobaczono w tym miejscu potencjał turystyczny.

Od lat 50. XX w. obiekt służy jako muzeum i obecnie jest oddziałem Muzeum Karkonoskiego w Jeleniej Górze. Funkcjonuje jako Muzeum Zamek Bolków. Sale ekspozycyjne urządzono w renesansowym Domu Niewiast. Widoki na okolicę i Karkonosze można podziwiać z wieży zamkowej, która razem z attyką ma 25 m wysokości. Miłośnicy architektury z pewnością zauważą w bryle zamku niecodzienny kształt wieży z tzw. dziobem. Jest to jedno z nielicznych miejsc, w którym zachowało się to rozwiązanie mające na celu ograniczenie niszczącego działania kul armatnich. Wieża ma średnicę 12 m. Jej mury zwężają się ku górze. U podstawy mają aż 4,5 m grubości.

Informacje praktyczne

Zamek znajduje się w otoczeniu miejskiej zabudowy Bolkowa. Od Wrocławia dzieli go ok. 90 km, a od Jeleniej Góry – ok. 34 km. Niewielki parking znajduje się u podnóża zamku przy ul. Bolka 12. Niestety w czasie wzmożonego ruchu trudno znaleźć na nim miejsce parkingowe i w takiej sytuacji pozostaje szukanie alternatywy w obrębie centrum miasta.

Obiekt czynny jest codziennie przez cały rok (z wyłączeniem świąt). W poniedziałki (dzień bezpłatnego wstępu) niedostępne są sale wystawowe. Zwiedzanie odbywa się indywidualnie. Aktualne godziny otwarcia zamku dostępne są na stronie internetowej.

Zamek Bolków

ul. Księcia Bolka 12, 59-420 Bolków

www.zamek-bolkow.info.pl

Zamek Świny

Nowy rozdział dziejów w historii Zamku Świny rozpoczął się w 2023 r. wraz z szeroko zakrojonymi pracami remontowymi. Obiekt od XVIII w. nie zdołał podnieść się z ruiny. Jego dzieje sięgają aż do XIII w., choć przypuszcza się, że już wcześniej istniał w tym miejscu drewniany dwór. Wzniesienie,

na którym posadowiony jest zamek, to idealny punkt do obserwacji okolicy. Właśnie to strategiczne położenie nieopodal Przełęczy Lubaweckiej aż do czasu budowy warowni w pobliskim Bolkowie czyniło Świny ważnym miejscem na historycznej mapie regionu.

Zdegradowany z ośrodka kasztelanii do zwykłej rezydencji zamek stał się siedzibą rodów rycerskich. Władający nim Świnkowie słynęli z tego, że byli rośli niczym dęby, a alkohol nijak nie odbierał im jasności umysłu czy równowagi. Legenda głosi, że Jerzy Schweinichen stanął do zakładu z polskim szlachcicem o to, który z nich zdoła wypić więcej alkoholu. Po liczbie 20 butelek Schweinichen zażyczył sobie ceber do pojenia koni napełniony winem. Na szali zakładu po stronie Świnki leżało 1000 dukatów, a po stronie szlachcica – karetka z sześcioma końmi. Jerzy mimo ilości wypitego alkoholu odprowadził przegranego pewnym krokiem do wyjścia.

Na zamku w czasie jego świetności gościł mistrz Jakub Boehme ze Zgorzelca. Po jego śmierci Schweinichen stworzył jedną z największych bibliotek na Śląsku, w której gromadził dzieła o tematyce teologicznej i mistycznej. Niestety los nie szczędził budowli nieszczęśliwych wypadków. W XIX w. znaczących zniszczeń dokonała gwałtowna burza, a następnie pożar. W czasie II wojny światowej na zamku mieścił się magazyn części samolotowych produkowanych w pobliskim Bolkowie.

Obecnie ruiny są gęsto obstawione rusztowaniami, ponieważ trwają prace remontowe. Na horyzoncie pojawia się wizja bardzo ciekawej atrakcji turystycznej, która przez lata czekała na otwarcie nowego rozdziału historii.

Informacje praktyczne

Ruiny zamku znajdują się ok. 87 km od Wrocławia, ok. 35 km od Jeleniej Góry oraz tylko 2,5 km od Bolkowa. Zwiedzanie w naturalny sposób można połączyć z wizytą na zamku w Bolkowie. Po wielu latach dość skomplikowanej sytuacji dotyczącej zwiedzania obiektu pieczę nad nim przejął nowy zarządca, który w jasny i klarowny sposób określa godziny otwarcia. Na terenie zamku prowadzone są prace remontowe, więc należy śledzić stronę internetową, na której podawane są aktualne dni i godziny, w których zabytek dostępny jest dla turystów. Parking znajduje się nieopodal zamku, a dojazd do niego jest dobrze oznakowany.

Zamek Świny

Świny 50, 59-420 Świny

www.zamekswiny.pl

Zamek Chojnik

Historycy od lat wysuwają teorie o tym, że na górze Chojnik mógł istnieć gród plemienia Bobrzan. Skaliste wzgórze i ulokowanie budowli nad pionową ścianą od południa sprawiało, że był on niezwykle trudny do zdobycia. Nawet dzisiaj, kiedy turyści wspinają się na szczyt, potrzeba sporo wysiłku, żeby dotrzeć do ruin. To zdaje się potwierdzać teorię o tym, że gród ulokowany w takim miejscu stanowił całkiem bezpieczny przyczółek.

Górę Chojnik, wysoką na 627 m n.p.m., wyróżnia w panoramie Karkonoszy jasny punkt odcinający się od morza zieleni. Są to ruiny średniowiecznego zamku, które od wielu lat stanowią jedną z największych atrakcji dla turystów odwiedzających Karpacz czy Szklarską Porębę. Najbardziej kuszące są widoki z wieży zamkowej, ale również z punktów widokowych rozsianych po skałach dookoła zamku.

Historia tej budowli sięga połowy XIV w. Od 1419 r. zamek stał się własnością rodu Schaffgotschów. W czasie rozbudowy, którą zlecieli nowi właściciele, pojawiło się skrzydło północne i prawdopodobnie wtedy na dziedzińcu ustawiono też wysoki na 3,9 m pręgierz. Co ciekawe, ten dawny słupek służący do wymierzania sprawiedliwości jest dzisiaj ulubionym miejscem turystów, którzy z uśmiechem na ustach fotografują się przy tym niemym świadku cierpienia skazanych na chłostę.

W czasach świetności warownia była otoczona murami ze stanowiskami strzelniczymi. Cały kompleks sukcesywnie powiększano, dobudowując do zamku dolnego kuchnię, dom komendanta i stajnie. Budowla dzieliła się na ufortyfikowany zamek dolny, zamek średni z dziedzińcem i zamek górny z pozostałościami późnogotyckiej kaplicy i pałacu.

Pod koniec lata w 1675 r. w zamek trafił piorun. W płomieniach stanęła jego górna część. Po tym ciosie zadany przez naturę warownia zaczęła popadać w ruinę i już nigdy nie wróciła do stanu z czasów dawnej świetności.

Zainteresowanie zamkiem wzrosło wraz z rozwojem turystyki w XIX w. Tłumnie pojawiali się tu kuracjusze z pobliskich Cieplic. W 1822 r. powstał punkt, w którym nająć można było przewodnika lub tragarzy. W ruinach stanęła gospoda, a w 1860 r. północną basteję przekształcono w schronisko turystyczne.

Po II wojnie światowej pozostałości zamku również stanowiły tłumnie odwiedzaną atrakcję, ale ze względu ich zły stan techniczny były często niedostępne. Prace remontowe, które umożliwiły bezpieczne zwiedzanie, zakończono w latach 80. XX w.

Informacje praktyczne

Zamek położony jest nad Sobieszowem, który stanowi część Jeleniej Góry. Od Wrocławia dzieli go ok. 130 km, a od centrum Jeleniej Góry – niespełna 12 km. Obiekt znajduje się na terenie Karkonoskiego Parku Narodowego. Przy wejściu na szlak obowiązuje bilet wstępu do parku. Osobno biletowane jest wejście do zamku (płatność tylko gotówką).

Najkrótsza droga prowadząca do obiektu rozpoczyna się w Sobieszowie. Można zaparkować na jednym z prywatnych parkingów lub na nieco oddalonym, który znajduje się przy Transgranicznym Centrum Turystyki Aktywnej. Po zaparkowaniu należy odnaleźć szlak czerwony i czarny, które przez pewien czas biegną równolegle. Rozchodzą się przy tzw. Płaskim Kamieniu. Szlak czerwony biegnie dalej wygodną, brukowaną drogą (ok. 30 min do zamku), a szlak czarny odbija w lewo i pnie się stromo do góry ścieżką między Zbójnickimi Skałami. Szlaki ponownie łączą się poniżej ruin zamku. Wariant szlakiem czerwonym jest dużo łagodniejszy i prostszy do pokonania. Decydując się na opcję przejścia szlakiem czarnym, należy przygotować się na bardziej wymagające podejście (stromizny, kamienne schody itd.).

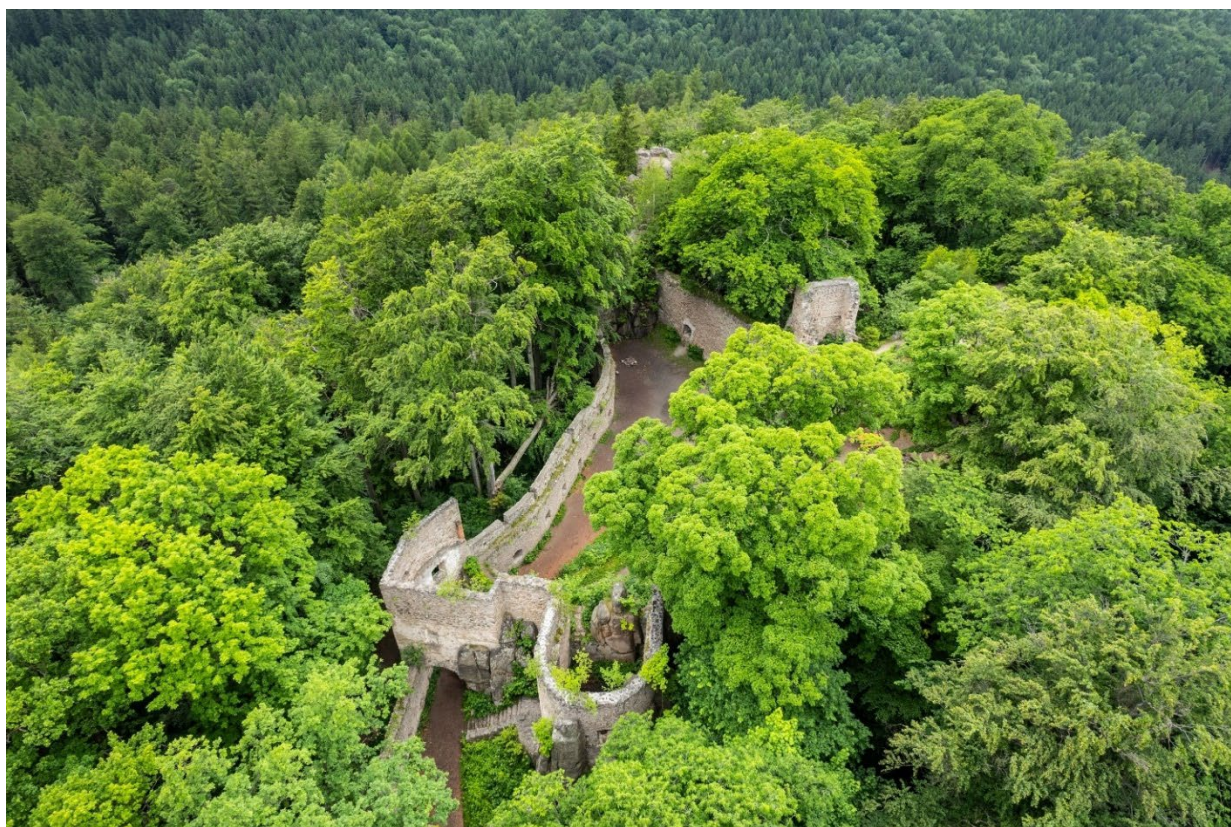
U celu znajduje się restauracja i sklep z pamiątkami. Ruiny zwiedza się samodzielnie. Sporą atrakcją jest wieża widokowa, z której roztacza się panorama Karkonoszy i Kotliny Jeleniogórskiej.

Zamek jest nieczynny w poniedziałki z wyłączeniem okresu od kwietnia do października.

Zamek Chojnik

58-570 Jelenia Góra-Sobieszów

Zamek Bolczów

Połączenie dwóch potężnych granitowych skał za pomocą kamiennych murów ułatwiło budowniczym pracę. Zamek, który od kilku wieków pozostaje w ruinie, swoim wyglądem

przypomina ukryte w tropikalnych dżunglach pozostałości po Aztekach czy Inkach. To wrażenie potęgują skały o fantazyjnych kształtach, które scalone są z wysokimi murami. W czasach świetności zamku wznosiły się tam: kwadratowa wieża, dom dla kobiet, kaplica, kuchnia i piekarnia. Ważne miejsce zajmował także dom mieszkalny o wymiarach 20 x 7,8 m.

Zamek powstał prawdopodobnie pod koniec XIV w. za panowania księcia Bolka II. Budowniczy zamku Clericus Bolze sprzyjał ruchom husyckim, przez co zamek już w XV w. uległ poważnym zniszczeniom. Mieszczanie z Wrocławia i Świdnicy zawzięcie walczyli z husytami. Po tych wydarzeniach zamek został odbudowany dopiero na początku XVI w. Pojawiły się wtedy strzelnice i wieża obronna, a także powiększony został dziedziniec. Wojna trzydziestoletnia nie obeszła się z nim łaskawie. Zajęty przez Szwedów w 1645 r. został zniszczony i już nigdy nie podniósł się z ruiny. Dopiero rozwój turystyki w XIX w. sprawił, że ruiny zostały ocalone od całkowitego zniszczenia.

Pozostałości warowni w 1824 r. odwiedził król pruski Fryderyk Wilhelm III i wtedy ich popularność wzrosła, co przyczyniło się do wybudowania gospody w stylu szwajcarskim. Jeszcze po II wojnie światowej działało w niej schronisko turystyczne, ale dzisiaj nie ma po nim wiele śladów.

Informacje praktyczne

Ruiny zamku ulokowane są wśród Starościńskich Skał w samym sercu Rudaw Janowickich. Od Wrocławia dzieli je ok. 115 km, a od Jeleniej Góry – ok. 20 km. Zwiedzanie ruin jest bezpłatne, wejście możliwie jest przez całą dobę. Najkrótsza droga do zamku wiedzie z Janowic Wielkich szlakiem żółtym, z którego należy skręcić na szlak zielony. Początkowo idzie się wygodną drogą na dnie Doliny Janówki. Od momentu wejścia na zielony szlak ścieżka nabiera igrasce górskiego charakteru. Pnie się dość stromo i miejscami kluczy wśród malowniczych skał.

Niewielki parking znajduje się tuż przed szlabanem na końcu ul. Robotniczej w Janowicach Wielkich. Choć dalej biegnie droga asfaltowa, jest ona wyłączona z ruchu. Wejście z tego miejsca do ruin zamku zajmuje ok. 40 min. Alternatywnie można wybrać szlak zielony biegnący ul. Zamkową w Janowicach Wielkich, wejście zajmuje ok. 45 min.

Zamek Bolczów

58-520 Janowice Wielkie

Zamek Piastowski w Legnicy

Nad dachami legnickich kamienic górują dwie zabytkowe wieże: okrągła św. Jadwigi i ośmioboczna św. Piotra. Dawna siedziba Piastów śląskich jest obecnie otoczona ze wszystkich stron sporą mieszanką architektoniczną. Nowoczesne budynki sąsiadują z zabytkowymi kamienicami. Pośrodku

nich, na szczycie niewielkiego pagórka, stoi zamek. Historycy uznają go obecnie za jeden z najstarszych obiektów tego typu na terenie Polski. W tym miejscu już pod koniec X w., za panowania Mieszka I, istniał gród piastowski. Dopiero w XII w., kiedy panował Bolesław Kędzierzawy, drewno zastąpiono kamieniami, wznosząc jeden z pierwszych murowanych zamków w dziejach tego regionu. Otoczono go fosą i podzielono na część gospodarczą i książęcą. W wiekach XII i XIII był on jedną z dwóch głównych siedzib władców Śląska.

Przebudowę w stylu renesansowym, która miała miejsce w XVI w., zamek zawdzięcza Fryderykowi II. Gdy linia Piastów wymarła, zamek w 1675 r. przeszedł w ręce Habsburgów. Za ich panowania dokonano znaczących modernizacji, które nie zmieniły dwudzięcińcowego układu, ale powiększyły zamek. Po pożarze w XVIII w. odbudowano go w stylu barokowym. Kiedy następny raz w połowie XIX w. stanął w płomieniach, w czasie remontu otrzymał elementy neogotyckie.

Kolejny pożar w jego dziejach pod koniec II wojny światowej obrócił go w ruinę. Po odbudowie w latach 60. XX w. stał się siedzibą instytucji oświatowych. Dla turystów wyznaczono niewielki fragment, w którym zachowały się elementy kaplicy romańskiej. Na bramie wjazdowej można zobaczyć renesansowy portal, a spojrzenie na panoramę miasta umożliwia taras wieży św. Piotra.

Informacje praktyczne

Obiekt wkomponowany jest w gęstą tkankę miasta. Wyróżniają go górujące nad nim wieże. Większość pomieszczeń zajęta jest przez Dolnośląskie Centrum Kształcenia Ustawicznego i Językowego Kadr. Mieści się w nim m.in. biblioteka.

Turyści mogą zobaczyć tylko niewielką część zamku podczas zwiedzania z przewodnikiem z pobliskiego Muzeum Miedzi. Pozostałości późnoromańskiej kaplicy można obejrzeć od kwietnia do października, a w pozostałych miesiącach jest dostępna tylko po wcześniejszej rezerwacji.

W otoczeniu zamku znajdują się wyznaczone parkingi, na których obowiązują opłaty w parkomatach.

Zamek Piastowski

ul. Zamkowa 1, 59-220 Legnica

www.muzeum-miedzi.art.pl

Zamek w Głogowie

Już w XIII w. przy brodzie na Odrze wzniesiony został zamek. Niestety spłonął w czasie wielkiego pożaru Głogowa w 1291 r. Na przełomie XIII i XIV w. ponownie w panoramie miasta pojawił się zamek. Murowana prostokątna warownia składała się z trzech jednopiętrowych budynków. Za panowania Habsburgów na Śląsku i ziemi głogowskiej zamek służył jako siedziba starostów. Popadającą w ruinę budowlę przebudowano na rezydencję pałacową w drugiej połowie XVII w.

Powstała wtedy wielka sala, obudowano wieżę, którą włączono w ciąg murów. We wschodniej ścianie dziedzińca pojawiły się arkady.

W XIX w. budynek został otynkowany, a amfiladowy układ pomieszczeń we wnętrzach został zastąpiony korytarzowym. Przełom XIX i XX w. to czas, kiedy w zamku mieścił się sąd królewski. W czasie II wojny światowej budowla została zniszczona do tego stopnia, że rozważano zabezpieczenie jej w stanie trwałej ruiny. Jednak zdecydowano się na odbudowę, która trwała do lat 80. XX w.

W zamku obecnie mieści się Muzeum Archeologiczno-Historyczne. Prezentowane wystawy stałe dotyczą głównie historii miasta i regionu.

Informacje praktyczne

Zamek ulokowany jest w samym centrum miasta, nad brzegiem Odry. Od Wrocławia dzieli go ok. 120 km, a od Legnicy ok. 65 km. W jego wnętrzach funkcjonuje Muzeum Archeologiczno-Historyczne. Parking znajduje się po przeciwnej stronie ulicy, wjazd od ul. Długiej lub od ul. Odrzańskiej. Szczegółowe informacje o godzinach otwarcia i dostępności sal wystawowych znajdują się na stronie internetowej. Dniem bezpłatnego wstępu jest piątek.

Muzeum Archeologiczno-Historyczne
ul. Brama Brzostowska 1, 67-200 Głogów

www.muzeum.glogow.pl

Zamek w Wojnowicach

Zbudowany na planie prostokąta o wymiarach 22 x 24 m zamek, ze wszystkich stron otoczony fosą, nie bez powodu nazywany jest zamkiem na wodzie. Z lądem połączony jest jedynie ceglany most od strony północnej. Jest to rzadki w Polsce przykład nawodnej siedziby o charakterze obronnym. Osadzono ją na konstrukcji wykonanej z dębowy pali, gliny i potężnych głazów.

Wewnętrzny dziedziniec o niewielkich rozmiarach otaczają cztery skrzydła o różnej wysokości i schodkowych szczytach, co przydaje bryle niezwyklego uroku.

Budowla wzniesiona jest z czerwonej cegły, w którą wkomponowano piaskowcowe elementy ozdobne. Nad bramą wjazdową góruje wieżyczka zakończona krenelażem, czyli charakterystycznymi zębami. Skrzydło północne, nazywane domem pańskim, było najbardziej reprezentacyjną częścią zamku. Ciekawostką są również zachowane od wschodu i zachodu wykusze latrynowe.

W architekturze zamku gotyk łączy się z renesansem. Ta rycerska siedziba o charakterze obronnym została wybudowana w XIV w., ale na skutek licznych modernizacji często zmieniała swój wygląd. Układ przestrzenny, który przetrwał do naszych czasów, wykształcił się w czasie przebudowy zamku na renesansową rezydencję w latach 1562-1590. Po licznych perturbacjach i zmianach właścicieli zamek doczekał końca II wojny światowej. Choć nie ucierpiał w czasie wojny, to dzieła zniszczenia dokonała Armia Czerwona w 1945 r., a w sukurs jej przyszli kolejni wandalie. Dopiero w latach 80. XX w. los zamku odmienił się na skutek przejęcia go przez Stowarzyszenie Historyków Sztuki.

Od 2014 r. obiekt jest własnością Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego.

Informacje praktyczne

Zamek jest położony w otoczeniu starego parku. Od Wrocławia dzieli go ok. 27 km. W jego wnętrzach funkcjonuje hotel i restauracja (czynna od czwartku do niedzieli oraz w czasie wybranych świąt). Parking znajduje się przy głównej bramie wjazdowej po lewej stronie. Zamek można zwiedzać wyłącznie z przewodnikiem w określonych terminach, które publikowane są na stronie internetowej. Istnieje również możliwość zwiedzania grupowego po wcześniejszej rezerwacji. Zwiedzanie trwa ok. 45 min. Wejście na teren dookoła zamku jest bezpłatne.

Zamek na Wodzie

ul. Zamkowa 2, 55-330 Wojnowice

www.zamekwojnowice.com.pl

Pałac w Żmigrodzie

Park otaczający ruiny pałacu Hatzfeldów założony został na przełomie XVIII i XIX w. Można zobaczyć w nim piękne okazy starych drzew, które z pewnością pamiętają czasy, w których do pałacu przybywali znamienici goście. Historia tego miejsca nad brzegiem rzeki Barycz sięga końca

XIII w. Wtedy to wzniesiono zamek, który na przestrzeni wieków zmieniał nie tylko właścicieli, ale także swój wygląd. Na kartach jego historii zapisali się biskupi wrocławscy, książęta oleśnicy, ale także rody rycerskie. Jedyną pozostałością z dawnych czasów jest zachowana w świetnym stanie wieża mieszkalna z 1560 r.

Ruiny to pozostałości dzieła zapoczątkowanego przez Hermana Hatzfelda, który zlecił budowę pałacu w połowie XVII w. Po rozbudowie w XVIII w. pojawiły się w nim elementy barokowe. Gdy dobudowano później skrzydło południowe, do całości dołączył styl klasycystyczny.

Budowla, mimo że od II wojny światowej pozostaje w stanie trwałej ruiny, nadal robi ogromne wrażenie zarówno swoim rozmiarem, jak i pięknie zdobioną fasadą, pierwotnie barokową, a następnie ubogaconą elementami neorenesansowymi. Ciekawym zabiegiem jest umieszczenie w pozostałościach pałacu zdjęć przedstawiających jego wygląd przed napaścią Armii Czerwonej w styczniu 1945 r. Grabieżcy na odchodne podpalili pałac.

Południowe skrzydło o długości 96 m, dobudowane w połowie XVIII w., zostało rozebrane, pozostała tylko fasada części frontowej. Widać splendor sal, w których przebywali nie tylko właściciele, a gościli w nich również, m.in. król pruski Fryderyk Wilhelm III i car Aleksander I.

Informacje praktyczne

Ruiny pałacu znajdują się na skraju wiekowego parku położonego na rzeką Barycz. Od Wrocławia dzieli je ok. 52 km. Ruiny są dostępne całodobowo, wstęp jest bezpłatny. Funkcjonuje w nich Restauracja Zamkowa. W sąsiadującej z ruinami wieży znajduje się punkt informacji turystycznej. Na szczycie ulokowany jest punkt widokowy (wejście płatne). Parking znajduje się przy wjeździe do parku oraz przy rondzie nieopodal ruin na końcu ul. Parkowej.

Zespół Pałacowo-Parkowy

Żmigród, ul. Parkowa 1, 55-140 Żmigród

www.it-zmigrod.p

Pałac w Miliczu

W milickim pałacu 25 marca 1909 r. urodziła się niemiecka arystokratka Maria von Maltzan. Wiele lat po II wojnie światowej, w 1987 r., została uhonorowana tytułem Sprawiedliwy wśród Narodów Świata. Uratowała kilkudziesięciu Żydów, ukrywając ich przed nazistami. Była także oddanym

lekarzem weterynarii i przez wiele lat prowadziła w Berlinie lecznicę dla zwierząt. Ta niezwykła kobieta jest związana z klasycystycznym pałacem, który skrywa się w cieniu drzew nad brzegiem płynącej nieopodal Baryczy.

Pałac o wyraźnych cechach klasycystycznych wzniesiono pod koniec XVIII w. Autorem projektu był niemiecki architekt Karol Geissler. Pracę zlecił mu Joachim Karol Maltzan. Bryła budynku nawiązuje swoim wyglądem do poczdamskiego Neues Palais, czyli barokowego pałacu stojącego w zachodniej części parku Sanssouci. Na początku XX w. do pierwotnej bryły dobudowano skrzydło południowe. Z oryginalnego wyposażenia przetrwała jedynie sala balowa. Zdobią ją drewniane kolumny jońskie. Ciekawym miejscem na zewnątrz budowli jest dziedziniec, na którym zachowała się fontanna z płaskorzeźbami.

Po II wojnie światowej majątek przeszedł w ręce państwa. Od lat 50. XX w. służy kształceniu przyszłych leśników. W 1963 r. otwarto w nim Technikum Leśne. Pałac robi ogromne wrażenie, mimo że można go zobaczyć tylko z zewnątrz. Uroku temu miejscu dodaje park w stylu angielskim z pięknymi okazami wiekowych drzew.

Informacje praktyczne

Pałac oddalony jest ok. 60 km od Wrocławia. Ulokowany jest na terenie zabytkowego parku w samym centrum Milicza. W jego murach działa Technikum Leśne. Obiekt nie jest udostępniony dla zwiedzających. Można go zobaczyć jedynie z zewnątrz od strony parku, a także w godzinach funkcjonowania szkoły od strony wewnętrznego dziedzińca. Parking znajduje się na skraju parku, tuż po zjeździe z drogi nr 15.

Pałac Maltzanów

ul. Kasztelańska 1E, 56-300 Milicz

Zamek w Miliczu

Wieloletni spór Księstwa Pomorskiego i zakonu krzyżackiego o ziemię gniewską zakończyła ugoda milicka zawarta 18 (lub jak podają inne źródła 8) maja 1282 r. Po jej zawarciu na 192 lata władzę

nad spornymi terenami przejął zakon krzyżacki. Było to istotne wydarzenie w dziejach, bo do Milicza na wezwanie legata papieskiego Filipa z Fermo przybyli przedstawiciele krzyżaków, a także książę pomorski Mściwoj II. Ugoda zapisała się trwale na kartach historii miasta oraz zamku.

Budowla została wzniesiona pod koniec XIII w. Była to okazałych rozmiarów rezydencja, która pod względem wielkości w tamtym czasie plasowała się w samej czołówce. Niestety źródła historyczne nie przekazują zbyt wielu istotnych informacji. Na podstawie badań archeologicznych wiadomo, że zamek wielokrotnie był przebudowywany. Pełnił funkcję siedziby starosty książęcego, a także służył jako rezydencja dla księcia w czasie podróży czy pobytu w Miliczu. W XVI w. okoliczne ziemie znalazły się we władaniu rodu Maltzanów, którzy nieopodal zamku wzniesli okazały pałac.

Gotycki zamek wzniesiony został prawdopodobnie w celu ochrony przeprawy przez przepływającą obok rzekę Barycz. Posadowiono go na jej lewym brzegu. Warownię otaczały mur i fosa. Mury zamku od zewnętrznej strony były grube nawet na 1,5 m. We wnętrzu znajdował się dziedziniec, a także wieża mieszkalna.

Znacznych zniszczeń zamku dokonano w czasie wojen husyckich w 1432 r. Nie oszczędzały go także pożary w 1536 r. i w 1797 r. W XVI w. nadano mu charakter renesansowy, co jest widoczne do dzisiaj, m.in. w nadprożach okiennych czy tzw. ślepych oknach, które miały pełnić jedynie funkcje zdobnicze. Pożar z 1797 r. odebrał zamkowi dawny splendor. Maltzanowie zamieszkali w nowym pałacu, a w zamku urządzili przędzalnię bawełny i farbiarnię sukna.

Od połowy XIX w. rozpoczął się smutny okres nieustannego popadania budowli w ruinę. Na przestrzeni ostatnich lat stan pozostałości milickiego zamku okazał się tak dużym zagrożeniem, że teren dookoła został ogrodzony i obecnie nie można już oglądać ruin z bliska.

Informacje praktyczne

Ruiny zamku znajdują się tuż obok milickiego pałacu. Od Wrocławia dzieli je ok. 60 km. Teren dookoła ruin został ogrodzony i zabezpieczony. Ich zły stan techniczny od lat stanowił zagrożenie dla turystów. Obecnie zamek można zobaczyć tylko z zewnątrz i to ze znacznej odległości. Parking znajduje się na skraju parku, tuż po zjeździe z drogi nr 15.

Zamek w Miliczu

ul. Kasztelańska 1E, 56-300 Milicz

Pałac w Goszczu

Jeżeli zrujnowany pałac potrafi wprawić w zachwyt, to trudno wyobrazić sobie, jakie wrażenie robił w czasach świetności. Wybudowanie tak pięknej i okazałej rezydencji wymagało znacznych środków, a te ród von Reichenbachów zdobył, produkując w Goszczu papier. W drugiej poł. XVIII

w. decyzją króla Fryderyka II urzędowe pisma mogły być sporządzane jedynie na papierze wyprodukowanym na Śląsku. W 1783 r. wprowadzono embargo na import papieru. Ten fakt sprawił, że w regionie powstało aż 25 młynów papierniczych. Trzy nowe młyny wybudowano w Goszczu, co jak na tamte czasy było prawdziwym ewenementem.

Heinrich Leopold von Reichenbach postanowił wybudować w tym zakątku Śląska barokową rezydencję. Stała ona w miejscu dawnego pałacu, który strawił pożar w połowie XVIII w. Budowa rozpoczęła się w 1749 r. i trwała niemal 30 lat.

W drugiej połowie XIX w. miała miejsce znacząca przebudowa, która wniosła do architektury pałacu kolejne elementy barokowe. Na dziedziniec zamknięty pierścieniem budynków prowadziły trzy bramy. Poza pałacem znajdowały się oficyny dla służby oraz gości, stajnia, dom ogrodnika, maneż (plac do ujeżdżania koni) oraz budynek bramny.

Przy budowie pałacu inspirowano się francuskimi rezydencjami w Wersalu i Vaux-le-Vicomte. Do dzisiaj widoczne są unikatowe w skali regionu rokokowe zdobienia fasady.

W 1947 r. główny korpus pałacu stanął w płomieniach. Ogromna skala zniszczeń i lata zapomnienia nie zdołały jednak do końca skreślić tego miejsca z mapy zabytków Dolnego Śląska. W 2023 r. rozpoczął się nowy rozdział jego historii. Zabezpieczone ruiny zostały udostępnione turystom. W poszczególnych salach powieszono zdjęcia ukazujące dawny wygląd. Poprowadzono również metalowe schody na punkt widokowy w górnej części pałacu, dzięki czemu można spojrzeć na niego z zupełnie innej perspektywy. Poza ruinami pałacu warto zobaczyć również ewangelicki kościół dworski (tylko z zewnątrz), a także rozległy park, który w przeszłości był pięknym założeniem romantyczno-krajobrazowym.

Informacje praktyczne

Goszcz od Wrocławia oddalony jest ok. 60 km, a od Oleśnicy o ok. 26 km. Ruiny pałacu w ostatnich latach zostały zabezpieczone i udostępnione do bezpiecznego zwiedzania. Wstęp jest bezpłatny. W zabudowaniach przypałacowych działa sezonowa kawiarnia. Samochód można zaparkować na placu pałacowym (wjazd od ul. Twardogórskiej).

Pałac w Goszczu

pl. Pałacowy, 56-416 Goszcz

www.palacgoszcz.twardogora.pl

Zamek Książąt Oleśnickich w Oleśnicy

Wznoszący się w samym centrum miasta zamek przez kilka wieków był główną siedzibą książąt oleśnickich. Górząca na nim wieża widoczna jest nawet z autostrady A4 biegnącej na obrzeżach Oleśnicy. Monumentalny gmach zamku zarówno z bliska, jak i z daleka robi duże wrażenie. Już w

XIII w. prawdopodobnie istniał w tym miejscu gród obronny. Pozostałością zamierzcztych czasów jest wieża gotycka, którą w czasie kolejnych modernizacji przykryto hełmem i ozdobiono elementami sgraffitowymi. Przy wieży, w miejscu, gdzie obecnie znajduje się zachodnie skrzydło zamku, powstał budynek mieszkalny.

Znacząca rozbudowa rezydencji rozpoczęła się w połowie XVI w. Obecny wygląd zamku to efekt zmian z czasów władania nim Karola II Podiebradowicza. Wzniósł on wschodnie skrzydło, a dziedziniec otoczył renesansowymi krużgankami. Na zamku pojawiły się liczne elementy renesansowe. Do wnętrza wchodziło się przez barbakan poprzedzony mostem zwodzonym nad fosą.

Gdy wygasła linia Podiebradów, majątek przeszedł w ręce Wirtembergów, a następnie Welfów. Podupadły zamek ostatecznie przejął ród Hohenzollernów, który uczynił z niego letnią rezydencją i władał nim aż do 1945 r.

Po II wojnie światowej budowla pełniła różne funkcje i kilkakrotnie była remontowana. Obecnie istnieje możliwość zwiedzania zabytkowych wnętrz. Funkcjonuje w niej hotel i restauracja.

Informacje praktyczne

Zamek położony jest na skraju zabytkowej części starego miasta. Oleśnicę od Wrocławia dzieli ok. 30 km. Parking znajduje się u podnóża zamku przy ul. Wałowej. Wnętrza zamku dostępne są dla indywidualnych zwiedzających z audioprzewodnikiem. Wewnętrzny dziedziniec można zwiedzać bezpłatnie. Mieści się przy nim kawiarnia czynna sezonowo. Aktualne godziny otwarcia podane są na stronie internetowej.

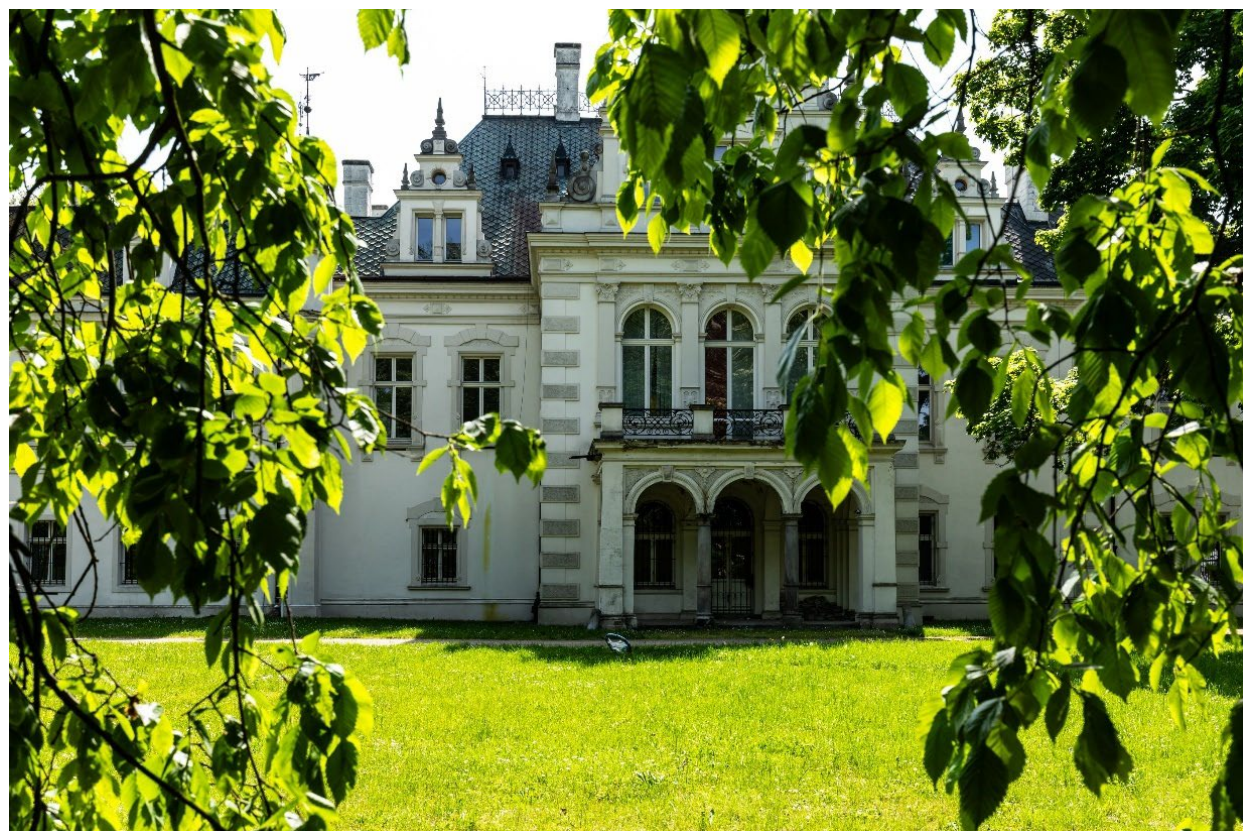
Zamek Książąt Oleśnickich

ul. Zamkowa 4, 56-400 Oleśnica

www.zamek-olesnica.pl

Pałac w Jelczu-Laskowicach

Budowla wzniesiona została na terenie dawnej wsi Laskowice. Wejścia na teren parku, w którym znajduje się pałac, strzegą dwa żeliwne lwy, które są znakiem rodu Saurma. Pierwsze wzmianki o

zamku wybudowanym w tym miejscu pojawiają się w połowie XVI w. Na tych terenach panował wtedy ród von Prittwitzów. Na skutek małżeństwa majątek trafił w ręce hrabiów von Saurmów-Jeltschów, którzy do Laskowic przenieśli swoją siedzibę rodową ze zrujnowanego zamku w Jelczu. W 1779 r. Johann Franz baron von Saurma-Jeltsch zlecił przebudowę zamku, która do 1817 r. stanowiła główną siedzibę rodu.

Obecnie na elewacji frontowej dostrzec można datę 1886 r., co potwierdza przypuszczenia historyków o znaczącej przebudowie rezydencji w drugiej połowie XIX w. To właśnie wtedy pałac otrzymał kształt, w jakim możemy go podziwiać obecnie. Po II wojnie światowej w budynku funkcjonowała szkoła zawodowa z internatem, a następnie działał w nim Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa PAN. Obecnie we wnętrzach znajduje się urząd miasta i gminy.

Pałacu w Jelczu-Laskowicach swój imponujący wygląd zawdzięcza rzadko spotykanemu na terenie polski stylowi neorenesansu holenderskiego. Budowla ma iście bajkowy charakter. Wzniesiono go na nieregularnym planie, ma dwie kondygnacje i częściowo mieszkalne poddasze. Kryty łupkiem dach jest niczym wisienka na torcie. Zdobią go liczne wieże, wieżyczki, a także lukarny. Od frontu budynek posiada dwie okrągłe wieże z prostokątnymi wykuszami okiennymi, nad którymi znajduje się piękny fryz arkadowy. Nad wejściem do pałacu wznosi się portyk podtrzymujący balkon zamknięty kamienną balustradą.

Pałac można podziwiać zarówno od frontu, jak i z perspektywy otaczającego go parku, który założono w 1737 r. Skrywają się nim piękne okazy egzotycznych drzew i krzewów, m.in. tulipanowce amerykańskie, magnolie czy platanolistne.

Informacje praktyczne

Pałac oddalony jest ok. 30 km od Wrocławia. W budynku funkcjonuje Urząd Miasta i Gminy Jelcz-Laskowice. Wnętrza nie są udostępniane zwiedzającym. Obiekt można oglądać codziennie bez ograniczeń czasowych, spacerując po otaczającym go parku. Niewielki parking znajduje się przed bramą wjazdową na teren parku.

Urząd Miasta i Gminy Jelcz-Laskowice
ul. Wincentego Witosa 24, 55-230 Jelcz-Laskowice

Zamek Topacz

Na wstępie wydaje się istotne krótkie wyjaśnienie zawitości językowych. Hotel Zamek Topacz, jak dzisiaj nazywa się to miejsce, w źródłach historycznych pojawia się pod niemiecką nazwą Schloss Lohe. W ścisłym tłumaczeniu polska nazwa brzmi „Dwór w Ślęzy”. Język niemiecki posiada wyraźne

rozróżnienie ze względu na przeszłość obiektu i co innego określa się mianem „Schloss”, a co innego nazwą „Burg”. Ten drugi nawiązuje ściśle do zamku warownego, a pierwszy dotyczy przede wszystkim rezydencji o charakterze pałacowym, bez funkcji obronnych. To wyjaśnienie zawitości semantycznych pozwala współcześnie lepiej zrozumieć charakter tej budowli.

Prawdopodobnie już w XIV w. została tu wzniesiona przez templariuszy wieża obronno-mieszkalna – nie jest to do końca pewne, dzięki czemu owiane tajemnicą mury stają się jeszcze bardziej interesujące. Wiadomo, że posiadłość pod koniec XVI w. należała do Heinricha von Vogta. Obecnie sercem kompleksu jest hotel zaaranżowany w dawnym dworze. Charakteryzuje go ciekawa mieszanka stylów architektonicznych. Widoczna wyraźnie jest wieża mieszkalna o gotyckim charakterze, którą przebudowano w XVII w., oraz dobudowana do niej część renesansowa. W ten historyczny układ bardzo zgrabnie wkomponowano współczesne elementy architektoniczne, co nadało całości niezwykłego charakteru. Dookoła rozsiane są inne zabytkowe budynki, wchodzące w skład dawnego zespołu dworskiego, które również otrzymały drugie życie.

Informacje praktyczne

Obiekt położony jest na obrzeżach Wrocławia, niespełna 10 km od centrum miasta. Zarówno zabytkowy budynek dworu, jak i sąsiadujące z nim budynki pełnią obecnie funkcje hotelowo-restauracyjne. W zrewitalizowanej części mieści się również prywatne Muzeum Motoryzacji z ciekawą kolekcją samochodów Rolls Royce & Bentley. Jest ono jednym z obiektów Dolnośląskiego Szlaku Zabytków Techniki. Zabytkowy dwór (obecnie hotel) nie jest dostępny dla zwiedzających. Po terenie kompleksu można swobodnie spacerować (wstęp bezpłatny). Znajduje się tam niewielki park oraz staw otoczony alejkami spacerowymi. Parking jest po prawej stronie za bramą wjazdową.

Zamek Topacz

ul. Templariuszy 1, 55-040 Ślęza

www.zamektopacz.pl

Zamek w Leśnicy

Leśnica w 1928 r. włączona została w granice Wrocławia. Wśród gęstej zabudowy, na skraju rozległego parku stoi piękny pałac, który zwyczajowo przyjęło się nazywać zamkiem. Jego historia

sięga 1132 r. Za czasów panowania Henryka I Brodatego wzniesiono w tym miejscu rezydencję, w której książę mógł odpoczywać w czasie podróży między Wrocławiem a Legnicą.

Murowana budowla stanęła w drugiej połowie XIII w., a pozostałości jej fundamentów widoczne są do dzisiaj w podziemiach pałacu. W wieku XV w. nastąpiła kolejna zmiana. W okresie czeskiego panowania na tych terenach pojawiły się otoczone fosą dwa budynki obronne z wieżą. Zostały zniszczone podczas wojen husyckich i dopiero za panowania Habsburgów los ponownie uśmiechnął się do Leśnicy. Na zgliszczach dawnych budowli swoją rezydencję wznosił w XVII w. Heinrich von Hörnig. Jednak wojna trzydziestoletnia sprawiła, że nie cieszył się on zbyt długo pełną przepychu posiadłością.

W połowie XVIII w. baron Ferdinand von Mudrach wprowadził do wnętrza styl rokoka. Do końca XIX w. zamek miał wielu właścicieli, aż trafił w ręce rodziny von Wylich und Lottum, która władała nim do 1944 r., kiedy to bezdzietnie zmarł Ludolf, ostatni właściciel.

II wojna światowa nie wyrządziła w zamku szkód, ale ogromnego dzieła zniszczenia zabytkowych wnętrz dokonał pożar w 1953 r. Obecnie w zamku działa Ośrodek Postaw Twórczych (dawniej Centrum Kultury Zamek).

Informacje praktyczne

Zamek położony jest w Leśnicy oddalonej ok. 15 km od centrum miasta. Parking znajduje się przed główną bramą (wjazd od ul. Średzkiej lub przy ul. Marszowickiej na tyłach zamku). W obiekcie działa Ośrodek Postaw Twórczych. Wnętrza dostępne są w godzinach otwarcia ośrodka, natomiast z zewnątrz można go oglądać codziennie przez całą dobę. Istnieje możliwość zwiedzania zamku z przewodnikiem po wcześniejszej rezerwacji.

Zamek w Leśnicy

pl. Świętojański 1, 54-076 Wrocław

www.zamek.wroclaw.pl

Pałac Krobielowice

Dolina Bystrzycy, gdzie obecnie utworzono park krajobrazowy, to miejsce, w którym przed wiekami dosłownie roiło się od pięknych rodowych rezydencji. Większość z nich po II wojnie

światowej popadła w ruinę. Te, których mury przetrwały do dzisiaj, często są oznaczone tabliczkami informującymi o zakazie wejścia.

Inaczej ma się sprawa w Krobielowicach. Ten pałac miał sporo szczęścia, ponieważ trafił w ręce potomka dawnych właścicieli. Nowozelandczyk Chris Vaile jako mały chłopiec zobaczył zdjęcie i rysunek pałacu wykonany przez cioteczną babcię. Postanowił podążyć rodzinnym śladem, a kiedy trafił do Krobielowic, podjął decyzję o wyremontowaniu dawnej rodzinnej siedziby. W pałacowych murach urządził hotel i restaurację.

Historia tego miejsca jest bardzo długa. Już w XIV w. miał znajdować się tu dwór obronny należący do rodu von Sittenów. Od XVI w. majątek należał do klasztoru premonstratensów (norbertanów) i to pod ich rządami dwór przekształcono w pałac i rozbudowano go o trzy skrzydła w stylu renesansowym. Kolejne przebudowy nadały mu cechy barokowe, m.in. charakterystyczne wieże. Nietrudno dostrzec dzisiaj również elementy eklektyczne. W architekturze pałacu mocno wyróżnia się strona południowa z tarasami i arkadowymi werandami.

W 1810 r. na mocy sekularyzacji dóbr zakonnych pałac znalazł się w rękach króla pruskiego. W 1814 r. jego nowym właścicielem został pruski feldmarszałek Gebhard L. von Blücher. Otrzymał pałac i okoliczne dobra w podziękowaniu za zasługi w zwycięskiej bitwie z wojskami Napoleona Bonapartego pod Waterloo. Nieszczęśliwy upadek z konia w 1819 r. pozbawił jednak feldmarszałka życia. Pochowano go w mauzoleum, które obecnie stoi tuż obok drogi biegnącej z Krobielowic do Kątów Wrocławskich.

Blücherowie pozostali w pałacu do końca II wojny światowej. Później został on upaństwowiony i dopiero w latach 90. XX w. kupił go potomek rodziny Blücherów, który zaczął pisać nowy rozdział historii tego miejsca.

Informacje praktyczne

Pałac oddalony jest ok. 30 km od Wrocławia. Mieści się w nim hotel i restauracja. Otoczony jest rozległymi terenami spacerowymi. Wnętrza dostępne są tylko dla gości hotelu i restauracji. Parking znajduje się przed zabytkową bramą wjazdową, a także przy oficynie po lewej stronie od pałacu.

Pałac Krobielowice

Krobielowice 21, 55-080 Krobielowice

www.palackrobielowice.com

Zamek Piotrowice Świdnickie

W dziejach dworu obronnego w Piotrowicach Świdnickich przewijają się różne postaci. Za zleceniodawcę jego budowy przyjmuje się Jacoba von Zedlitz. Niecodzienny wygląd dawnego dworu położonego na obrzeżach wsi wyróżnia go na tle innych zamków i pałaców Dolnego Śląska.

Wybudowano go pod koniec XVI w. na planie prostokąta o wymiarach 27 x 29 m. Jego narożniki zwieńczone są okrągłymi wieżami ze stożkowatymi dachami nakrytymi iglicowymi hełmami. Główny gmach przykrywa wysoki dwuspadowy dach (tzw. siodłowy) z nowym, współczesnym pokryciem. Do dworu prowadzi pięcioprzęstowy most ceglany. Budowla ze wszystkich stron otoczona jest fosą wypełnioną wodą. Na przestrzeni lat utarło się dwór obronny nazywać zamkiem i taka nazwa od lat funkcjonuje w opisach tego miejsca.

Po wielu latach opuszczenia i dewastacji obiekt trafił pod opiekę Fundacji Ochrony Dziedzictwa Przemysłowego Śląska, która usilnie stara się stworzyć w Piotrowicach Świdnickich Muzeum Techniki Rolniczej. Renowacja nie dotyczy wyłącznie zamku, ale również zabudowań dawnego folwarku sąsiadującego z zabytkiem.

Informacje praktyczne

Obiekt położony jest ok. 60 km od Wrocławia i ok. 10 km od Świdnicy. Teren, na którym znajduje się zamek, jest dostępny wyłącznie w weekendy. Działa tam Muzeum Techniki Rolniczej na Śląsku.

W pozostałych dniach można zobaczyć go jedynie z dużej odległości, z drogi asfaltowej lub z dzikiej ścieżki biegnącej wzdłuż kanału wodnego, który stanowi naturalną granicę terenu muzeum. Parking znajduje się przed bramą wjazdową. Szczegółowe informacje o aktualnych godzinach otwarcia można znaleźć na stronie internetowej.

Muzeum Techniki Rolniczej na Śląsku

Piotrowice Świdnickie 63, 58-140 Piotrowice Świdnickie

www.muzeatechniki.pl

Pałac Gruszów

Gruszów (Birkholz przed II wojną światową) to wieś o bardzo długiej historii. Sięga ona przełomu XIII i XIV w., a jej dzieje wiążą się z rodami rycerskimi. Nie omijały jej wojenne zawieruchy, a majątek często zmieniał właścicieli. Trwały ślad w historii Gruszowa zostawił ród von Dreskych. To oni w pierwszej poł. XIX w. (prawdopodobnie ok. 1830 r.) wybudowali w Gruszowie rodową siedzibę. Wygląd budynku, jaki możemy zobaczyć obecnie, jest wypadkową licznych modernizacji i zmian przez wieki wprowadzanych do architektury tego kameralnego pałacu.

Jak głosi przekaz, pierwotną budowlę już na samym początku miały strawić płomienie. Herman von Dresky szybko jednak dźwignął pałac z pożogi, bo w spisie z 1845 r. widnieje już jako „dostojny/okazały zamek/pałac”. W 1903 r. miała miejsce znacząca rozbudowa pałacu, w którym zagościł styl neorenesansowy. Po koniec II wojny światowej w budynku przechowywano różne zabytki, które dolnośląski konserwator Günther Grundmann chciał w ten sposób uchronić przed zniszczeniami w czasie walk we Wrocławiu, a także innych miastach Dolnego Śląska.

Po 1945 r. pałac przekształcono na ośrodek wypoczynkowy. Już w 1946 r. lokalne gazety donosiły o zadowolonych dzieciach, które spędziły wakacje w Gruszowie. Dopiero w 2006 r., kiedy budynek trafił w ręce obecnych właścicieli, przywrócono mu piękny wygląd z początku XX w., a we wnętrzach urządzono stylowy hotel. Prostokątny pałac wieńczy mansardowy dach z lukarnami, a wejście główne zdobi portyk wsparty czterema kolumnami doryckimi. Pałac najpiękniej prezentuje się od strony niewielkiego parku.

Informacje praktyczne

Pałac oddalony jest ok. 55 km od Wrocławia i ok. 8 km od Świdnicy. Funkcjonuje w nim hotel i restauracja. Przy wjeździe na teren parku znajduje się parking dla gości hotelu i restauracji. Pałac można podziwiać wyłącznie z zewnątrz, spacerując po kameralnym parku.

Pałac Gruszów

Gruszów 10, 58-124 Gruszów

www.palac-gruszow.pl

Pałac Makowice

Makowice to miejsce o dwóch twarzach. Bajkowo wyglądający pałac sąsiaduje z silosami i dawnymi budynkami folwarku. Do samego końca nic nie zdradza, że w tym miejscu skrywa się taka architektoniczna perełka.

Wieś Makowice (do II wojny światowej Schwengfled) ma bujną historię sięgającą początku XIV w. Pozostałością zamierzchłych czasów jest gotycki kościół św. Katarzyny, który sąsiaduje z pałacem. W 1840 r. okoliczne ziemie kupił Martin von Websky. W rękach tej rodziny majątek został aż do końca II wojny światowej. Później, niestety, podzielił los wielu sobie podobnych i do 1994 r. należał do miejscowego PGR-u. Po przebudowie w latach 2008-2011 powrócił do niego iście pałacowy klimat, którym mogą zachwycać się goście urządzonego w nim hotelu.

Pałac wybudowano ok. 1875 r. w stylu neorenesansu francuskiego. Nad głównym wejściem góruje wieża. Strome dachy upiękzone są zdobionymi kominami i lukarnami. Bryłę urozmaicono ryzalitami (wysunięte w stosunku do lica elewacji części środkowe każdej ściany ciągnące się od fundamentów po dach), a od strony stawu pałac zdobi sporych rozmiarów taras.

Informacje praktyczne

Obiekt oddalony jest od Wrocławia ok. 68 km i od Świdnicy ok. 9 km. W pałacu otoczonym parkiem i stawami działa hotel i restauracja. Parking znajduje się przy ulicy dojazdowej przed bramą wjazdową. Jego wnętrza nie są udostępniane zwiedzającym.

Pałac Makowice

Makowice 36, 58-100 Makowice

www.palacmakowice.pl

Pałac w Krzyżowej

12 listopada 1989 r. w Krzyżowej podczas mszy świętej znak pokoju przekazali sobie premier Polski Tadeusz Mazowiecki i kanclerz Niemiec Helmut Kohl. To symboliczne wydarzenie na trwałe

zapisano się w historii miejscowości, a uroczystość określana mianem Mszy Pojednania zapoczątkowała nowy rozdział w stosunkach polsko-niemieckich.

Sercem obecnego kompleksu pałacowo-folwarcznego jest barokowy pałac. Wchodząc na teren dziedzica, od razu zaskakuje jego rozmiar. Otaczają go rzędy budynków, w których dawniej mieściły się: stróżówka, pralnia, wozownia, dom ogrodnika, stajnia, obora, stodoła i spichlerz. Poza obrębem dziedzica, na tyłach pałacu, znajduje się Dom na Wzgórzu. To właśnie w nim w latach 1942-1943 odbywały się tajne spotkania opozycyjnego Kręgu z Krzyżowej, który układał plan powojennego porządku po odsunięciu nazistów od władzy. Aż ośmiu członków tego kręgu zostało zamordowanych za działalność konspiracyjną. Ich pamięć jest w tym miejscu ciągle żywa, a turyści mogą dowiedzieć się więcej o tym wydarzeniu w trakcie zwiedzania Domu na Wzgórzu z przewodnikiem.

Pałac o wyraźnych cechach neobarokowych wybudowano na początku XVIII w. na polecenie rodu von Zedlitzów. Podwaliną tej budowli był wcześniejszy dwór, który uległ zniszczeniu w czasie potopu szwedzkiego. Znaczącej przebudowy pałacu w latach 1868-1869 dokonał Helmut Karl von Moltke. Kolejne ważne zmiany w jego wyglądzie zaszły pod koniec XIX w. Dwukondygnacyjną bryłę przykrywa mansardowy dach z lukarnami. W wejściu głównym znajdują się kamienne schody prowadzące na wysoki parter. Drzwi wejściowe zdobi piękny portal, w którego górnej części umieszczono fronton z herbami rodu von Moltków oraz von Burtów.

Informacje praktyczne

Pałac oddalony jest ok. 66 km od Wrocławia i ok. 12 od Świdnicy. W kompleksie budynków otaczających pałac działa Międzynarodowe Centrum Konferencyjne Krzyżowa. Bezpłatny parking znajduje się na terenie obiektu (prowadzą do niego specjalne znaki). MCK organizuje liczne imprezy kulturalne, wystawy oraz prelekcje. Aktualny kalendarz imprez znajduje się na stronie internetowej. Po parku otaczającym pałac można spacerować w godzinach 8.00-22.00.

Pałac w Krzyżowej

Krzyżowa 7, 58-112 Grodziszczce

www.krzyzowa.pl

Pałac Albertich w Wałbrzychu

W latach 1801-1803 r. w centrum dzisiejszego Wałbrzycha stanął pałac wybudowany dla bogatego mieszkańca Juliusa Sonnabenda. Budowla w kształcie litery U o wyraźnych cechach

klasycystycznych ma dwie kondygnacje. Boczne skrzydła tworzą od frontu dziedziniec. Na tyłach pałacu mieści się niewielki ogród.

W 1834 r. rezydencję kupił rodzina Albertich. Byli kupcami, którzy dorobili się fortuny m.in. na produkcji i sprzedaży Inu. Już w 1792 r. Johann Gustav Wilhelm Alberti wraz ze współnikami otworzył w Wałbrzychu dom handlowy, w którym sprzedawano wyroby z Inu. Jego synowie w późniejszych latach przekształcili go w przędzalnię, w której znajdowało się około tysiąca krosien. Ich przędzalnię uznaje się nie tylko za jedną z pierwszych na Śląsku, ale także w Europie, gdzie poza Anglią nie istniały jeszcze takie manufaktury.

W rękach Albertich pałac pozostawał do 1926 r. Posiadłość od nich odkupiły władze miasta, które urządziły w budynku muzeum poświęcone historii Wałbrzycha i regionu. Obecnie we wnętrzach pałacu funkcjonuje Muzeum Porcelany, w którym zgromadzono jedną z największych w Europie zabytkowych kolekcji porcelany śląskiej, a także dzieła ceramiki polskiej z lat 50. i 60. XX w. Część sal została urządzona zgodnie z duchem dawnej rezydencji mieszczańskiej, w której porcelana również odgrywała znaczącą rolę. Na ścianach pałacu wiszą obrazy wybitnych polskich malarzy: Zdzisława Beksińskiego, Franciszka Starowieyskiego, Jerzego Dudy-Gracza czy Jerzego Nowosielskiego.

Informacje praktyczne

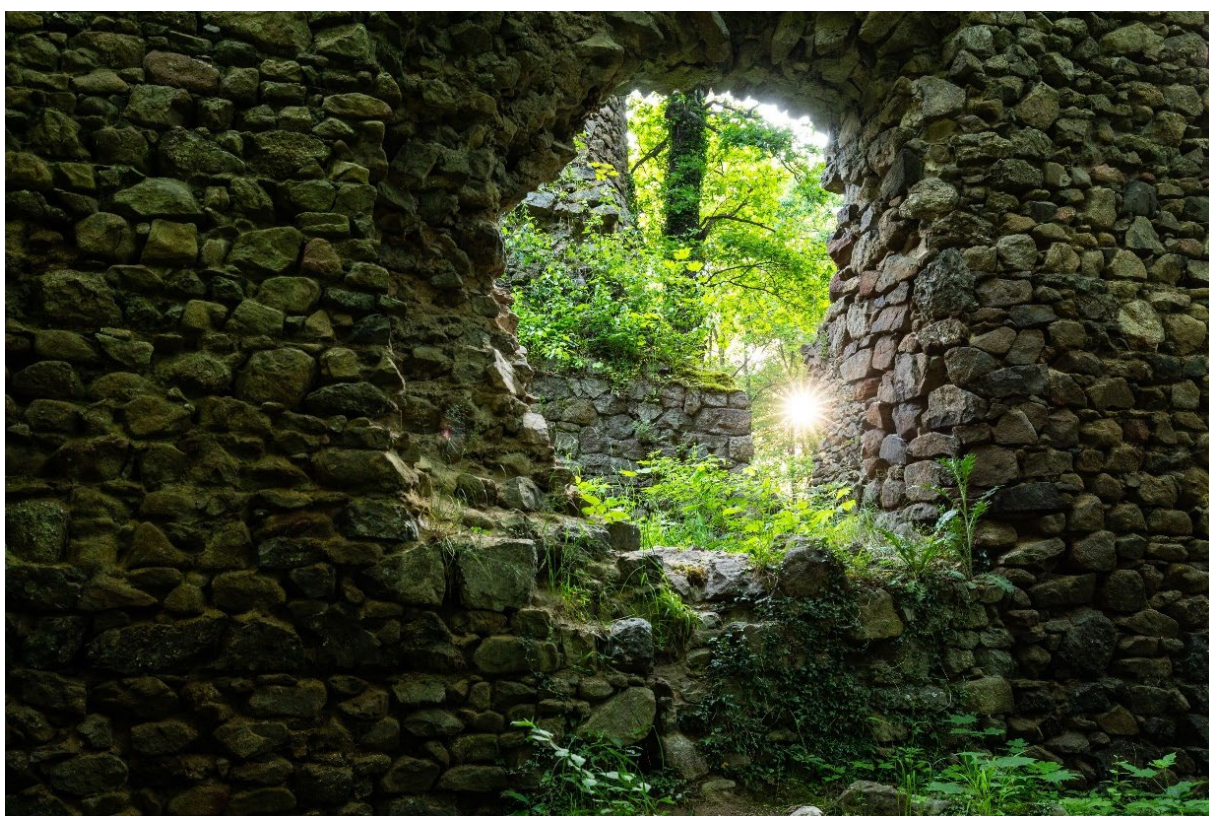
Obiekt znajduje się w samym centrum Wałbrzycha. Mieści się w nim unikatowe Muzeum Porcelany. W trakcie zwiedzania można podziwiać jego wnętrza, które służy jako tło dla porcelanowych dzieł sztuki. Najbliższy duży parking (płatny w dni robocze w parkomacie) znajduje się przy ul. Rycerskiej. Zwiedzanie muzeum trwa ok. 45 minut. Aktualne godziny otwarcia podane są na stronie internetowej. Poniedziałek jest dniem darmowego wstępu.

Muzeum Porcelany

ul. 1 Maja 9, 58-300 Wałbrzych

www.muzeum.walbrzych.pl

Zamek Cisy

W leśnej gęstwinie nad malowniczym urwiskiem opadającym w dolinę Czyżynki znajdują się ruiny średniowiecznego zamku. Wzniesiono go za panowania księcia jaworsko-świdnickiego Bolka I Surowego. W źródłach historycznych zamek pojawia się w pierwszej połowie XIV w.

Wkomponowano go w naturalne skały, a jako główny budulec posłużył występujący w tym regionie piaskowiec. Czworoboczną warownię otaczał mur z bramą w części północno-zachodniej.

Z badań archeologicznych wynika, że wznosił się tam budynek mieszkalny o co najmniej dwóch kondygnacjach. Średniowieczna wieża obronna, tzw. stołp, znajdowała się w południowo-wschodnim narożniku.

W połowie XIV w. zamek przejął Bolko II Świdnicki, a następnie kasztelan Nickel Boltz. Źródła historyczne podają, że w zamku mieszkała Agnieszka Habsburżanka, wdowa po Bolku II. Od początku XV w. często zmieniał właścicieli. Niemal każdy z nich wprowadzał do jego architektury coś nowego. Po wojnach husyckich od wschodu i zachodu dobudowano przedzamcze, a półkolista basteja została wzniesiona jeszcze w XVI w.

W 1634 r. zamek został zdobyty i spalony przez Szwedów. Wojna trzydziestoletnia stała się początkiem jego końca. Dopiero w latach 30. XX w. zrekonstruowano bramę i wieżę. Po II wojnie światowej ruinami opiekowali się harcerze. Obecnie pozostałości po zamku zabezpieczono i udostępniono do zwiedzania jako trwałą ruinę.

Informacje praktyczne

Ruiny położone są na skraju Książańskiego Parku Krajobrazowego, nieopodal wsi Cieszów. Od Wrocławia dzieli je ok. 80 km, a od Zamku Książ – jedynie 14 km. Na końcu drogi dojazdowej znajduje się parking leśny, który w ostatnim czasie z niewyjaśnionych przyczyn został zamknięty. Wymusza to parkowanie na poboczu drogi lub na niewielkiej polanie mijanej po drodze. Do ruin prowadzą wspólnie dwa szlaki – zielony i żółty. Dojście z końca drogi zajmuje ok. 10 min. Po drodze pokonuje się Czyżankę. Przy niskim stanie wody można przejść przez nią brodem, a w innym przypadku trzeba skorzystać z drewnianej kładki.

Pałac Jedlińska

Jedlinka to malownicza część podwałbrzyskiego uzdrowiska Jedliny-Zdroju. Dzieje tego miejsca udokumentowane są od XIII w. i dotyczą czasów panowania księcia jaworsko-świdnickiego Bolka I Surowego. W Tannhausen (obecnie Jedlinka) wzniesiono warownię, która wpisywała się w plan ochrony granic w górskiej części królestwa. Pałac, który widzimy w Jedlinie dzisiaj, nabrał taki wygląd za czasów Carla Kristera, nazywanego śląskim Rockefellerem. Zbił on majątek na produkcji porcelany. W drugiej poł. XIX w. barokowy wygląd zamku zastąpił klasycystycznym. Do wnętrza wkroczył ogromny przepych, który mimo lat zaniedbań, grabieży i zniszczeń do dzisiaj robi ogromne wrażenie. Przed wejściem znalazła się fontanna w kształcie trefla, założono ogródek letni z miejscem kąpielowym.

Kolejnym właścicielem, pod koniec XIX w., został Gustaw Adolf Boehme, który zamontował w pałacu oświetlenie elektryczne i wykonał liczne prace renowacyjne, które miały zachować wyjątkowy charakter tego miejsca. Jeszcze przed II wojną światową majątek w Jedlinie został znacjonalizowany. Gdy rozpętała się wojna, a w Górach Sowich rozpoczęto realizację projektu Riese (budowa jednej z kwater głównych Hitlera), pałac stał się tajną siedzibą Organizacji Todt, która nadzorowała prace przy budowie podziemnych kompleksów.

Obecnie wnętrza pałacu dostępne są dla zwiedzających. Można zobaczyć, m.in. salę balową, którą ozdobiono prawdziwymi płatkami złota, pokój Carla Kristera wraz z kolekcją jego porcelanowych arcydzieł, a także trzy sale reprezentacyjne, w których zachowała się XIX-wieczna sztuka. W jednym z pomieszczeń zrekonstruowano pomieszczenie sztabowe Organizacji Todt. Klimat XIX w. czuje się również w sali Gustawa Boehma. Sąsiaduje ona z komnatą heraldyczną, w której znajdują się unikatowe zbiory genealogii rodów szlacheckich.

Informacje praktyczne

Pałac położony jest ok. 90 km od Wrocławia i ok. 12 km od Wałbrzycha. Wnętrze są dostępne dla zwiedzających. Parking znajduje się przed obiektem. Tuż obok mieści się Browar Jedlinka z restauracją i hostelem. Aktualne godziny otwarcia pałacu dostępne są na stronie internetowej.

Pałac Jedlinka

ul. Zamkowa 4, 58-330 Jedlina-Zdrój

www.jedlinka.pl

Zamek Sarny

Jadąc drogą nr 386, na granicy Gór Stołowych i Gór Sowich, na ostrym zakręcie mija się tajemniczy kompleks budynków. Gdyby nie wysoka wieża, całość wyglądałaby jak setki innych popadających w ruinę miejsc. Część budynków została już wyremontowana, a pozostałe cierpliwie czekają na

powrót do czasów świetności. W zabytkowych wnętrzach urządzono restaurację, a także stylowe apartamenty.

Zamek znajduje się na skarpie w widłach rzek Włodzicy i Ścinawki. W średniowieczu wniesiono w tym miejscu wieżę rycerską, a z biegiem lat powiększono kompleks o renesansowy dwór. Władał nim Fabian von Reichenbach. Za jego panowania poza dworem istniał jeszcze dom czeladnego i dom bramny.

Wiek XVII w. przyniósł istotne zmiany. Dwór przekształcono w pałac, a nowi właściciele, ród von Götzenów, ufundowali kaplicę św. Jana Nepomucena, która do dzisiaj zachwyca pięknymi polichromiami. Po II wojnie światowej zamek przejął PGR i niestety rozpoczął się ciemny okres jego historii, w którym obiekt popadł w ruinę. Proces niszczenia definitywnie przerwano w 2014 r., kiedy opiekę nad zamkiem przejęła Fundacja Odbudowy Dworu Sarny. Od 2017 r. turyści mogą codziennie zwiedzać zabytkowy obiekt, podziwiając wyremontowany dom bramny (działa w nim kawiarnia) i kaplicę św. Jana Nepomucena.

Informacje praktyczne

Obiekt oddalony jest ok. 100 km od Wrocławia i ok. 22 km od Kłodzka. Parking znajduje się na wewnętrznym dziedzińcu (wjazd z drogi nr 386). W dawnych zabudowaniach folwarku działa restauracja, a także urządzone zostały stylowe apartamenty. Wejście na teren jest bezpłatne. Obiekt jest w fazie długotrwałego remontu, więc trzeba się liczyć z czasowymi ograniczeniami. Szczegółowe informacje o dostępności zamku znajdują się na stronie internetowej.

Zamek Sarny

57-410 Ścinawka Górna

www.zameksarny.pl

Zamek w Ząbkowicach Śląskich

Na początku XIV w., za panowania księcia jaworsko-świdnickiego Bolka I, rozpoczęła się budowa zamku na obrzeżach ówczesnych Ząbkowic Śląskich. Już w 1321 r. pojawia się pierwsza wzmianka

o warowni, choć nie wiadomo dzisiaj, jaki był jej wygląd czy kształt. Zachował się tylko niewielki fragment gotyckiego muru w południowym skrzydle.

W czasie panowania czeskiego, od poł. XIV w., w zamku mieściła się siedziba starosty królewskiego. O wybitnych walorach obronnych budowli świadczy m.in. to, że nie zdobył go w 1335 r. margrabia morawski Karol ani husyci, którzy w 1428 r. spalili miasto, lecz zamek odparł ich atak. Zdobyto go w 1468 r., co poskutkowało popadnięciem w ruinę. Dopiero w poł. XVI w. losem zamku zainteresował się książę Karol I Podiebrad. Gotyckie ruiny postanowił wkomponować w nową renesansową rezydencję. Przyjmuje się, że powstała ona ok. 1532 r. Miała trzy skrzydła wysokie na trzy piętra, a czwarte od strony północnej nigdy nie zostało ukończone. Kwadratowy dziedziniec otaczały krużganki. Do obrony miały służyć dwie basteje umieszczone na przeciwległych narożnikach. Mury i wieżę zdobiła attyka z miejscami dla strzelców. Po śmierci księcia w 1536 r. budowę zatrzymano i nigdy nie udało się dokończyć jego wizji.

Zamek od czasów wojny trzydziestoletniej, kiedy to w 1646 r. został wysadzony w powietrze, pozostaje w stanie ruiny. Z biegiem lat miejsce fosy i wałów zajął park miejski, a pozostałości zamku stały się atrakcją turystyczną. Przez wiele lat służyły jako miejsce organizowania imprez kulturalnych.

Obecnie, po wykonaniu prac zabezpieczających, pozostałości zamku w nowej odsłonie zostały udostępnione zwiedzającym.

Informacje praktyczne

Ruiny zamku znajdują się ok. 70 km od Wrocławia. Widoczne są z krajowej drogi nr 8. Dojazd do nich jest dość skomplikowany, ponieważ znajdują się w samym centrum Ząbkowic Śląskich, więc chcąc przedostać się do ul. Krzywej, przy której stoją, należy wcześniej pokonać gęstą sieć dróg jednokierunkowych. Miejsca parkingowe znajdują się wzdłuż sąsiadujących ulic. Wejście do wnętrza zamku jest płatne. Z zewnątrz można zobaczyć go w całości, spacerując po niewielkim parku. Aktualne godziny otwarcia podane są na stronie internetowej.

Zamek w Ząbkowicach Śląskich

ul. Krzywa 57, 57-200 Ząbkowice Śląskie

www.zckit.pl/zamek

Pałac w Kamieńcu Ząbkowickim

Budowa tej monumentalnej rezydencji Marianny Orańskiej trwała 33 lata. Pierwsi mieszkańcy wprowadzili się do niej już w 1857 r. Koszt budowy to zawrotna suma 971 692 talarów, co

stanowiło równowartość trzech ton złota. Nic dziwnego, że mimo upływu lat, serii zniszczeń i dewastacji pałac nad urzeka swoim pięknem.

Marianna Orańska, królowa niderlandzka, otrzymała dobra kamienieckie w spadku po matce. Po pomoc w zaprojektowaniu nowej rezydencji zwróciła się do Karla Friedricha Schinkla. Był to jeden z najwybitniejszych architektów w ówczesnej Europie. Prace ruszyły w 1838 r., ale po 10 latach przerwał je rozwód księżnej z księciem pruskim Albrechtem Hohenzollernem. Na plac budowy powrócono dopiero w 1853 r. Za końcową datę pracy przyjmuje się 8 maja 1872 r. Okazała rezydencję i okoliczne ziemie otrzymał od matki syn Marianny, Albrecht, z okazji ślubu.

Pałac zbudowano na planie prostokąta o wymiarach 75,3 x 48,3 m. Jego kubatura to imponujące 90 tys. m³, a powierzchnia użytkowa sięgała 20 tys. m². Wewnętrzne dziedzińce rozdzielono arkadowymi krużgankami. Całość otaczał mur z basztami w narożnikach. Rezydencja z dwóch stron sąsiadowała z ogrodami. Dookoła roztaczał się park.

W czasie II wojny światowej Niemcy wykorzystali pałac do przechowywania cennych dzieł sztuki z terenu Śląska. Po 1945 r. pałac został zdewastowany, a ostatecznie podpalony i popadł później w ruinę. W 1986 r. wydzierżawił go Włodzimierz Sobiech (zmarł w 2010 r. w wieku 74 lat), który przez ponad 20 lat starał się zrekonstruować budowlę. Po jego śmierci pałac stał się ponownie własnością gminy, która kontynuowała dzieło renowacji. Od 2013 r. bramy rezydencji Marianny Orańskiej zostały otwarte dla turystów.

Informacje praktyczne

Pałac oddalony jest ok. 84 od Wrocławia i ok. 25 km od Kłodzka. Parking znajduje się przy ul. Zamkowej, nieopodal dawnego kościoła ewangelickiego, a także przy Błoniach Kamienieckich. Od kasy biletowej na zamek prowadzi alejka parkowa, na której trzeba pokonać ok. 300 schodów. Zwiedzanie odbywa się wyłącznie z przewodnikiem o określonych godzinach, które podane są na stronie internetowej.

Pałac Marianny Orańskiej

ul. Zamkowa 9, 57-230 Kamieniec Ząbkowicki

www.palacmarianny.com.pl

Pałac Kamieniec

W ostatnich latach XVIII w. hrabia von Hartig wzniósł w Kamieńcu niewielkich rozmiarów pałac. Barokowa budowla na planie prostokąta przykryta jest mansardowym dachem, a od południa i północy wyróżnia się ryzalitami. Na przestrzeni XIX w. pałac kilka razy zmieniał właścicieli. Największy rozkwit posiadłości nastąpił w czasie władania nim przez rodzinę von Seherrów-

Thossów. Artur von Seherr-Thoss zmodernizował pobliski folwark, a także zlecił przebudowę pałacu. Do barokowej bryły dołączone zostało skrzydło północne, a wejście ozdobił portal z piaskowca.

Do wybuchu II wojny światowej majątek prężnie się rozwijał. Barokowy ogród przekształcono w ogród krajobrazowy, który usłany był dywanami kwiatów. W folwarku zajmowano się uprawą zbóż i owoców, które bez problemu znajdowały odbiorców w pobliskich uzdrowiskach. Od 1945 r. do początku XXI w. budynki folwarku oraz pałac nie były remontowane. Dopiero gdy na miejscu pojawili się nowi właściciele, los się odwrócił.

Dzisiaj we wnętrzach pałacu znajduje się 10 pięknie urządzonych pokoi hotelowych, a w jego otoczeniu udało się odtworzyć historyczny ogród. Położona wśród malowniczych pól rezydencja to prawdziwa oaza spokoju.

Informacje praktyczne

Obiekt oddalony jest ok. 105 km od Wrocławia i ok. 12 km od Kłodzka. Funkcjonuje w nim hotel i restauracja. Nie jest udostępniony dla zwiedzających. Można zobaczyć go z zewnątrz z niewielkiego parku. Parking dla gości został wyraźnie oznakowany, znajduje się na tyłach budynków wchodzących w skład kompleksu hotelowo-restauracyjnego.

Pałac Kamieniec

Kamieniec 47, 57-300 Kłodzko

www.palackamieniec.pl

Zamek Leśna Skała

Do 2020 r. stojący na Szczytniku zamek był niedostępny dla turystów. Po II wojnie światowej przeznaczono go na dom opieki społecznej. Z perspektywy czasu, oceniając dzisiaj skalę zniszczeń, jaka dokonała się na przestrzeni lat, trudno uwierzyć, że dostojne zamkowe komnaty

pozostawiono bez opieki konserwatora zabytków. Historia zapisana jest tam na ścianach, na których obok zabytkowych malowideł przebiegają rury kanalizacyjne. Sporo czasu i niemało środków finansowych potrzeba na to, żeby przywrócić go do czasów dawnej świetności. Potencjał jest ogromny. Zamek jest niezwykle ciekawą budowlą, która skrywa w sobie wiele tajemnic. Powstaje niczym Feniks z popiołów, więc trzeba z dystansem i wyrozumiałością podejść do tego, że po dziesięcioleciach zaniedbań wcale nie tak łatwo jest przywrócić dawny splendor tej magnackiej rezydencji.

Choć zamek wyglądem przypomina wiekową warownię, to tak naprawdę wybudowano go w latach 30. XIX w. Hrabia Leopold von Hochberg zapragnął stworzyć w tym miejscu rezydencję magnacką. W drugiej poł. XIX w. posiadłość trafiła w ręce przedsiębiorców z pobliskiego Batorowa. To w czasie ich panowania na zamku powstała kaplica. Kolejnymi właścicielami byli Misjonarze Świętej Rodziny.

Całość założenia stylizowana jest na średniowieczny zamek obronny. Jego młodszy wiek zdradzają elementy neogotyckie. Budowla w kształcie czworoboku posiada wewnętrzny dziedziniec. W jego narożnikach wznoszą się trzy kwadratowe wieże oraz jedna cylindryczna.

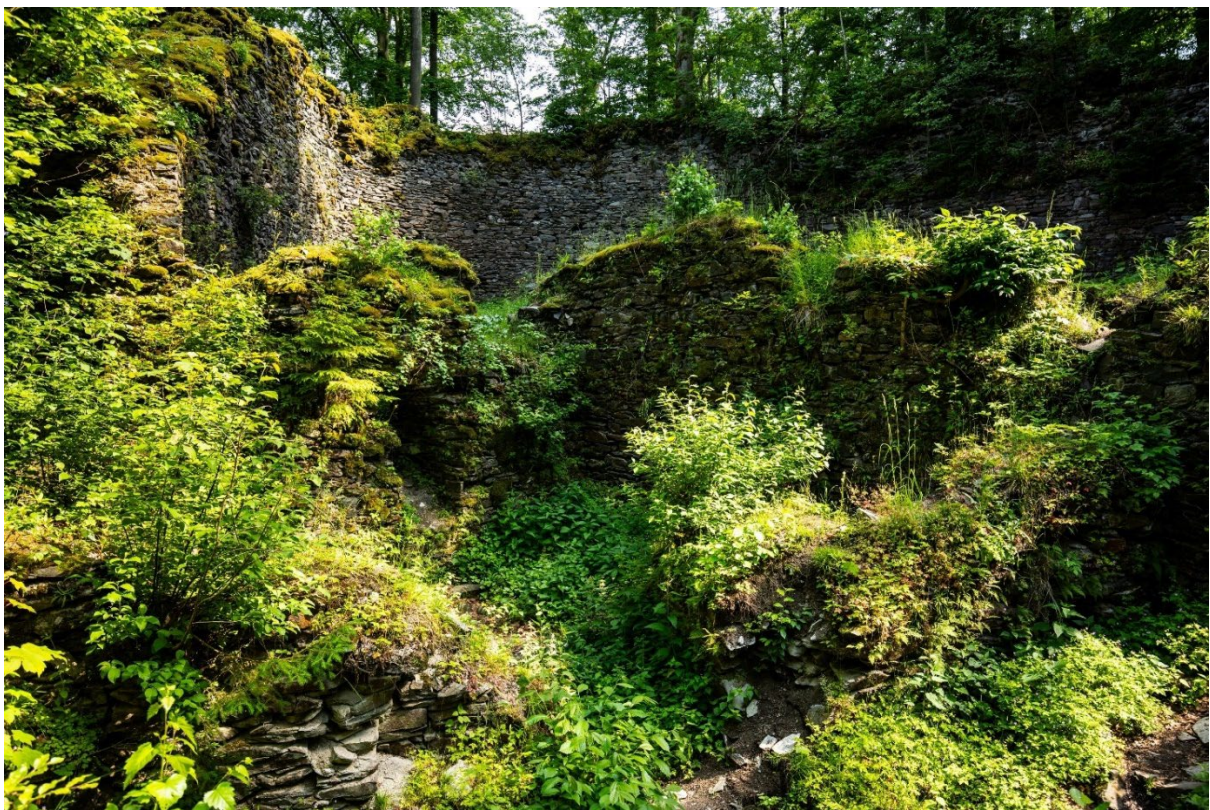
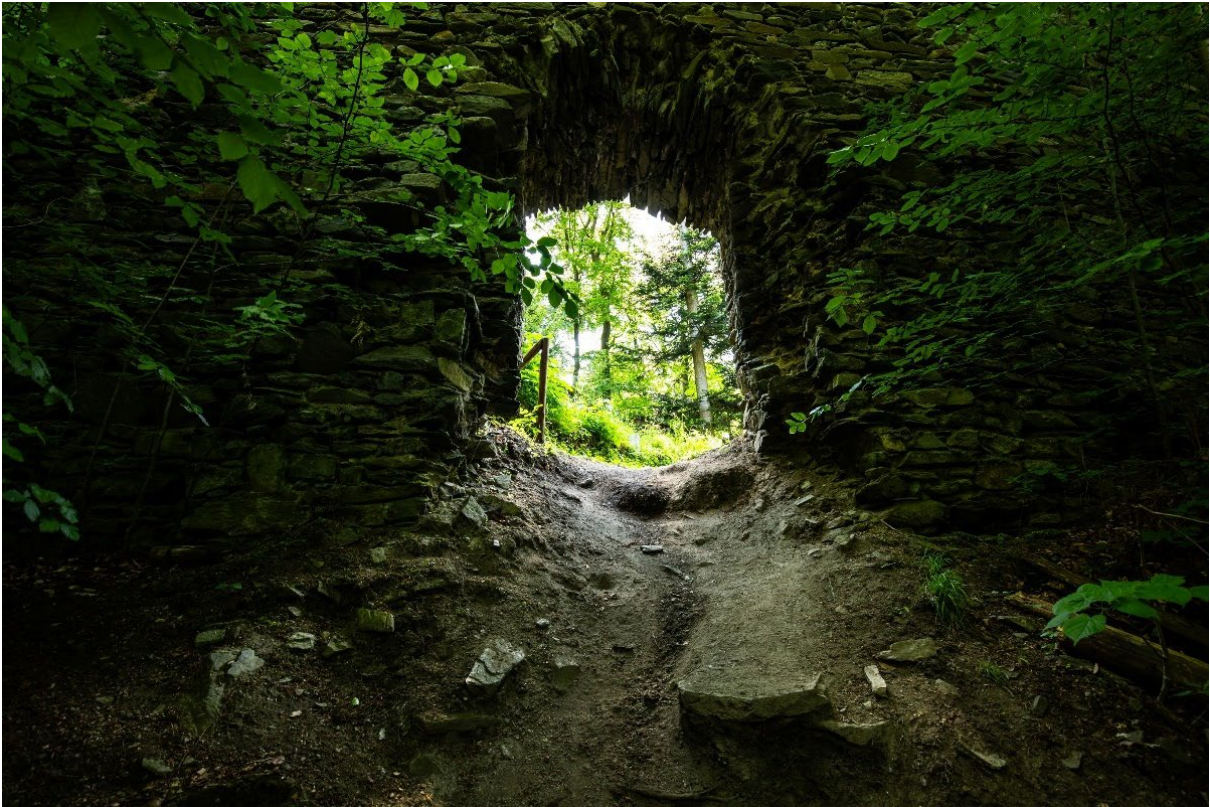
Informacje praktyczne

Zamek położony jest na wzniesieniu górującym nad Szczytną. Oddalony jest ok. 111 km od Wrocławia i ok. 20 km od Kłodzka. Dla turystów został udostępniony w 2022 r. Do zamku prowadzi wąska, kręta droga. Parking znajduje się przed bramą wjazdową oraz na poboczu drogi dojazdowej w jej końcowym odcinku. Nieustannie prowadzone są prace mające na celu udostępnienie kolejnych części obiektu. Obecnie w zamku działa restauracja. Zwiedzanie odbywa się z przewodnikiem o określonych godzinach. Szczegółowe informacje podane są na stronie internetowej.

Zamek Leśna Skała w Szczytnej
ul. Zamkowa 8, 57-330 Szczytna
www.zamekszczytna.pl

Ruiny Zamku Szczerba

Owiane tajemnicami ruiny skrywają się w leśnej gęstwinie nieopodal Różanki. Zamek wzniesiony został na wysokości 520 m n.p.m. Przypuszcza się, że pełnił funkcję strażniczą na drodze biegnącej w kierunku Przełęczy Międzyzyleskiej. Źródła milczą zarówno o dacie jego budowy, jak i o tym, kto

był właścicielem tej okazałych rozmiarów budowli. Pierwsza wzmianka o zamku pojawia się pod koniec XIII w. w momencie podarowania go przez czeskiego króla Wacława II cystersom z Kamieńca Ząbkowickiego.

W 1318 r. warownia została zniszczona i wróciła ręce czeskie. Z 1358 r. pochodzi dokument mówiący o tym, że jego właścicielem został Otto von Glaubitz. Gdy nastał czas wojen husyckich, który obrócił w ruinę wiele zamków na Dolnym Śląsku, okrutny los spotkał też zamek Szczierba. Od ok. 1428 r. pozostaje w ruinie. Cudem ocalały jego pozostałości, bo już w XVIII w. zaczęły służyć jako źródło kamienia do okolicznych mieszkańców.

Ruiny zamku Szczierba wyróżnia to, że zachował się w nich oryginalny układ z przełomu XIV i XV w. Wiele budowli na Dolnym Śląsku na przestrzeni wieków zostało przebudowanych z warowni obronnych na rezydencje pałacowe. Kolejne modernizacje i zmiany zacierały pierwotny charakter obiektów.

Pierwotnie dostępu do zamku Szczierba broniło urwiste zbocze i wykuta w skale fosa. Mur o długości ok. 130 m otaczający dziedziniec miał kształt długiego owalu. Wysokość murów miejscami sięga 13 m, a szerokość to nawet 2,2 m. Archeologom udało się odsłonić zarys dawnej części mieszkalnej oraz bramy głównej. Spacer po ruinach wymaga sporej wyobraźni, bo czas działa na ich niekorzyść. Mimo ogromnej skali zniszczeń to, co przetrwało do naszych czasów, nadal robi ogromne wrażenie.

Informacje praktyczne

Ruiny oddalone są ok. 130 km od Wrocławia i ok. 10 km od Międzyzlesia. Niewielki parking znajduje się przy drodze nr 389 biegnącej z Różanki do Gniewoszowa. Z parkingu trzeba zejść kawałek niżej, aż do miejsca, w którym niebieski szlak schodzi z drogi asfaltowej. Trzymając się oznakowania, należy dojść do punktu, w którym wyraźna ścieżka skręca w prawo, w stronę ruin. Po drodze mija się strome podejście prowadzące do dawnej bramy, ale wejście tą drogą jest niebezpieczne. Wstęp na teren zamku jest bezpłatny i nieograniczony czasowo.

GPS parkingu: 50°11'45.3"N, 16°37'10.2"E

Zamek Międzylesie

Budowla została wzniesiona prawdopodobnie pod koniec XIV w. i należała początkowo do rodu Glaubitzów. Pod koniec XVI w. rodzina Tschirnhausów w miejscu dawnego zamku postawiła renesansowy dwór. To właśnie on posłużył jako baza XVII-wiecznej rozbudowy. Najstarszą

zachowaną częścią zamku jest tzw. Czarna Wieża pochodząca ze średniowiecza. W architekturze zespołu pałacowo-zamkowego renesans przenika się z barokiem.

W 1653 r. austriacki magnat Michael Ferdynand hrabia von Althann nabył okoliczne dobra i przystąpił do odbudowy miasta, które ucierpiało w czasie potopu szwedzkiego, a następnie strawił je pożar. Za jego czasów zamek został powiększony o dwa barokowe skrzydła. Zadbana budowla w spokoju doczekała końca II wojny światowej. W maju 1945 r. rodzina von Althannów w obawie przed zbliżającą się Armią Czerwoną w pośpiechu opuściła międzyleski zamek, choć władali oni okolicznymi dobrami przez kilka wieków.

W 1972 r. w renesansowej części wybuchł pożar, który mocno uszkodził zabytkowe wnętrza. Obecnie cały czas w zamku trwają prace mające na celu udostępnienie go turystom i gościom hotelowym. W jednym z barokowych skrzydeł działa restauracja i hotel. Tuż obok zamku stoi zabytkowy kościół Bożego Ciała o gotyckich korzeniach, który z zamkiem połączony jest przejściem galeriowym.

Informacje praktyczne

Zamek oddalony jest ok. 130 km od Wrocławia i ok. 35 km od Kłodzka. Miejsca parkingowe można znaleźć przy placu Wolności, przy którym wznosi się zamek. Wejście na jego teren jest bezpłatne, działa w nim restauracja. Zwiedzanie wewnątrz odbywa się wyłącznie z przewodnikiem. Szczegółowe informacje dostępne są na stronie internetowej.

Zamek Międzylesie

pl. Wolności 42, 57-530 Międzylesie

www.zamekmiedzylesie.pl

Pałac Ciechanowice

W czasie prac remontowych w ciechanowickim pałacu dokonano niezwykłego odkrycia. Pod grubą warstwą tynku ukryte były XVI-wieczne freski, które – jak się okazało – niemal w całości pokrywają

ściany pomieszczeń na pierwszym piętrze, a także sufit w sali rycerskiej ulokowanej na parterze. Trudno uwierzyć, że tak cenny zabytek przez wiele lat pozostawał w ukryciu.

W XVI w. w miejscu obecnego pałacu istniał dwór otoczony fosą, który w XVIII w. został przebudowany na barokowy pałacyk. W 1846 r. Fryderyk Bernard von Prittwitz wyremontował pałac oraz założył wokół niego park. Do 2004 r. pałac służył jako miejscowa szkoła. Wcześniej działał w nim ośrodek kolonijny i dom dziecka. Od 2010 r. właścicielem pałacu i otaczających go ogrodów jest przedsiębiorca Andrzej Meller.

Tym, co poza pięknie odrestaurowanym wnętrzem pałacu wyróżnia to miejsce, są tereny dookoła niego. Ogrody parkowe reprezentują różne style: francuski, włoski i angielski. Cały kompleks otacza kamienny mur. Odtworzona została fosa z mostkiem, a także romantyczny park ze świątynią dumania i rozsiane po ogrodach fontanny. Nie będzie przesadą stwierdzenie, że ogrody dookoła pałacu w Ciechanowicach są jednymi z najpiękniejszych na Dolnym Śląsku. Widać ogrom pracy włożonej w ich odtworzenie, a także codzienną pielęgnację, dzięki której z biegiem czasu kompozycje krzewów, kwiatów i drzew będą jeszcze piękniejsze.

Informacje praktyczne

Pałac znajduje się ok. 103 km od Wrocławia i ok. 23 km od Jeleniej Góry. Płatny parking dla zwiedzających znajduje się po lewej stronie obok wejścia na teren ogrodów pałacowych. Zwiedzanie pałacu i ogrodów jest płatne oddzielnie. Aktualne godziny otwarcia publikowane są na stronie internetowej.

Pałac Ciechanowice

Ciechanowice 21, 58-410 Ciechanowice

www.palacciechanowice.pl

Zamek Karpniki

Biała sylwetka zamku doskonale widoczna jest z Krzyżnej Góry. Otoczona fosą budowla znajduje się nieco na uboczu wsi Karpniki. Tuż obok niej znajdują się stawy i piękne okazy starych drzew ozdobnych. Jeśli wierzyć legendom, to już w XII w. w tym miejscu istniał zamek wybudowany przez templariuszy. Inne podania mówią, że rycerz, który wybudował zamek, kazał zapełnić pobliskie

stawy karpiami. Według legendy kradzież karpia była surowo karana. Śmierć za nielegalny połów miał ponieść młodzieniec ze wsi, który – jak się okazało – został niesłusznie oskarżony. Ukazał się we śnie właścicielowi zamku. Przerażony rycerz w księżycową noc zobaczył, jak setki ryb wyskakują z wody i uciekają w kierunku Gruszkowa.

Wiadomo, że karpnicki zamek i okoliczne ziemie należały m.in. do bogatych rodów Schaffgotschów i Zedlitzów. Ostatnią przebudowę, mającą na celu dostosowanie obiektu do potrzeb rodziny Hohenzollernów, przeprowadzono w latach 1822-1846. Projekt wyszedł z pracowni architekta Karla Friedricha Schinkla. Wtedy to do Karpnik zawitał modny w tamtych czasach neogotyki angielski.

Po II wojnie światowej zamek podzielił los podobnych miejsc na dawnych ziemiach niemieckich. Przełom nastąpił w 2014 r., kiedy zakończył się remont, dzięki któremu zabytkowi przywrócono dawną świetność. Wnętrza, w których wyeksponowano oryginalne elementy, zachwycają swoim iście zamkowym klimatem. Zachowały się pozostałości fresków, XVI-wieczne sklepienia, XIX-wieczne oryginalne kominki, boazerie i podłogi. Niektóre z tych miejsc mogą zobaczyć tylko nocujący w zamku goście, ponieważ nie jest on udostępniony dla zwiedzających.

Informacje praktyczne

Zamek położony jest ok. 115 km od Wrocławia i ok. 14 km od Jeleniej Góry. Darmowy parking znajduje się przy drodze dojazdowej. We wnętrzach funkcjonuje hotel i restauracja. Zamek nie jest udostępniony dla zwiedzających. Można zobaczyć go z zewnątrz, spacerując dookoła fosy.

Zamek Karpniki

ul. Łąkowa 1, 58-533 Karpniki

www.zamekkarpniki.pl

Pałac Łomnica

Barokowy pałac, nazywany Dużym Pałacem, wybudowany został w XVII w. W jego cieniu znajduje się dużo mniejszy dom mieszkalny, nazywany Domem Wdowy. Dobra łomnickie na przełomie XV i XVI w. należały do rodziny von Zedlitzów. Majątek często zmieniał właścicieli, aż na początku XIX w. trafił w ręce rodu von Küsterów.

Pierwszy dwór w stylu wczesnobarokowym powstał w połowie XVII w. Do dzisiaj zachował się główny korpus budynku i dwa narożne alkierze, ale liczne przebudowy zatępiły pierwotny wygląd. Postępowi właściciele chcieli nadążyć za zmianami i trendami w sztuce architektonicznej. W pierwszej połowie XIX w. w budynku powiększono okna, dobudowano kolejną kondygnację, a także pojawiła się reprezentacyjna klatka schodowa, co znacznie wpłynęło na rozkład pomieszczeń.

Obecnie dwór ma trzy kondygnacje, które przykrywa czterospadowy dach. Dwa rogi budowli zdobią alkierze ze spłaszczonymi hełmami. Nad wejściem znajduje się portal balkonowy. Po II wojnie światowej, po opuszczeniu pałacu przez ostatnich właścicieli z rodziny von Küsterów, pałac przeszedł w ręce państwa. Przez wiele lat mieściła się w nim szkoła.

Niszczący budynek w latach 90. XX w. trafił w ręce prywatne i wraz z otaczającymi go zabudowaniami został odrestaurowany. Obecnie jest to tłumnie odwiedzana atrakcja turystyczna.

Informacje praktyczne

Łomnica oddalona jest ok. 112 km od Wrocławia i ok. 9 km od Jeleniej Góry. Obiekt sąsiaduje z pałacem Wojanów znajdującym się po drugiej stronie rzeki Bóbr. W kompleksie budynków dookoła pałacu działają restauracje – Stara Stajnia i Pałacowa, a także hotel ulokowany w Domu Wdowy. We wnętrzach pałacu urządzone zostało muzeum, w którym prezentowana jest wystawa poświęcona wnętrzom pałacowym z przełomu XVIII i XIX w. Parking znajduje się przed bramą wejściową przy głównej drodze.

Pałac Łomnica

ul. Karpnicka 3, 58-500 Łomnica

www.palac-lomnica.pl

Pałac Wojanów

Źródła historyczne dotyczące Wojanowa sięgają XIII w. W najstarszych dziejach zapisały się najpierw rody rycerskie, a następnie takie rody jak m.in. von Schildauów, von Zedlitzów czy znamienitych Schaffgotschów. Do Wojanowa styl barokowy zawitał w XVIII w. podczas przebudowy zleconej przez Daniela von Buchsa. W latach 30. XIX w. Karl Albrecht Ike postanowił dodać do niego elementy neogotyckie.

Budynek stoi na cokole, który od południa przechodzi w taras. Pałac ma kształt zbliżony do kwadratu, a jego rogi zdobią wieże z namiotowymi dachami. Na południe od pałacu założono park krajobrazowy przez który płynie rzeka Bóbr.

Po 1945 r. wojanowski majątek podzielił los większości tego typu obiektów na Dolnym Śląsku. Urządzono w nim biura i mieszkania dla pracowników PGR-u, a pozostałe zabudowania służyły jako zaplecze magazynowo-gospodarcze. Ten stan rzeczy doprowadził pałac i oficyny do ruiny. W 1995 r. budynek trafił w ręce prywatne i po szeroko zakrojonym remoncie powrócił do czasów dawnej świetności. Dzięki swojej wyjątkowej architekturze jest jednym z najbardziej rozpoznawalnych pałaców na Dolnym Śląsku.

Informacje praktyczne

Pałac znajduje się ok. 112 km od Wrocławia i ok. 9 km od Jeleniej Góry. Położony jest w sąsiedztwie pałacu Łomnica, od którego oddziela go rzeka Bóbr. Parking dla gości znajduje się tuż obok pałacu. Wyremontowane budynki mieszczą pokoje hotelowe oraz restaurację. Obiekt nie jest dostępny dla zwiedzających. Pałac można zobaczyć jedynie z zewnątrz od strony fontanny lub od strony niewielkiego parku, przez który płynie rzeka.

Pałac Wojanów

Wojanów 8, 58-508 Wojanów

www.palac-wojanow.pl

Pałac Paulinum

Neorenesansowa rezydencja myśliwska wybudowana została na wschodnim zboczu Góry Krzyżowej. Niewielu turystów udających się do Karpacza ma świadomość, że na obrzeżach Jeleniej Góry mijają tak ciekawe i urokliwe miejsca. Pałac skrywa się za drzewami i jest idealnie wkomponowany w otoczenie.

Niegdyś stanowił on jeden z elementów parku krajobrazowego zaprojektowanego w obrębie Góry Krzyżowej. Willę o charakterze zamkowo-dworskim wzniesiono dla Richarda von Kramsta. Architektura pałacu nawiązywała do ówczesnej mody niemieckich rezydencji magnackich. Renesansowa ornamentyka dodawała jej niezwykłego uroku. Na początku XX w. pałac został przebudowany pod okiem wybitnego wrocławskiego architekta Karola Grossera. Wtedy wzbogacony go o nowe detale eklektyczne. Charakterystycznymi elementami w architekturze budowli są wieżyczki, wykusze i nieregularnie rozmieszczenie okien. Wejście otacza charakterystyczny portyk z kolumnami.

Do 1931 r. budowla pozostawała w rękach Oscara Cara, a następnie zakupił go Niemiecki Front Pracy. Po 1945 r. pałac służył jako składnica dolnośląskich dzieł sztuki, a następnie urządzono w nim kasyno dla oficerów z pobliskiego garnizonu. Na początku XXI w. stał się własnością prywatnej spółki, która przywróciła dostojny wygląd w środku i na zewnątrz.

Obecnie w pałacu funkcjonuje hotel i restauracja. Goście, podobnie jak przed laty, z tarasu widokowego mogą podziwiać rozległą panoramę Karkonoszy ze Śnieżką na czele.

Informacje praktyczne

Pałac oddalony jest ok. 115 km od Wrocławia. Znajduje się na wzgórzu w obrębie Jeleniej Góry. Prowadzi do niego jednokierunkowa droga. Parking znajduje się tuż obok pałacu. Działa w nim hotel i restauracja. Wnętrza nie są dostępne dla zwiedzających.

Pałac Paulinum

ul. Nowowiejska 62, 58-500 Jelenia Góra

www.paulinum.pl

Pałac Sobieszów

Sobieszów to obecnie część Jeleniej Góry. Od połowy XIV w. do końca II wojny światowej wieś i okoliczne ziemie należały do znamienitego rodu śląskich arystokratów Schaffgotschów. Ich główną siedzibę stanowił zamek Chojnik. W 1675 r. budowlę strawił pożar, a właściciele postanowili, że nie będą odbudowywać zrujnowanego zamku, ale wybudują nowy. Na początku XVIII w. rozpoczęto prace przy budowie pałacu w Sobieszowie.

Schaffgotschowie przenieśli się do nowej rezydencji u góry. Prostokątny, wysoki na trzy piętra pałac stanął na szczycie skarpy. Poniżej znajdowały się zabytkowe budynki folwarku, które otaczały rozległy dziedziniec. Kiedy dziś stanie się przed pałacem, zwłaszcza w okresie, kiedy nie ma liści na drzewach, bez problemu można dostrzec sylwetkę starego zamku Chojnik.

Do czasów współczesnych pałac przetrwał w stanie ruiny. Dopiero kilka lat temu Karkonoski Park Narodowy podjął się trudnego zadania rekonstrukcji pałacu i pozostałych zabudowań, co zostało uwieńczone sukcesem. Obecnie w pałacu mieści się siedziba dyrekcji KPN-u. Na paterze budynku znajduje się wystawa poświęcona historii obiektu, a także właścicieli, którzy przez kilka wieków wpływali na rozwój gospodarki całego regionu. Jest wyposażona w liczne multimedia, dzięki którym podróż do przeszłości staje się niezapomnianą przygodą.

W budynku Wielkiej Stajni, położonej poniżej pałacu, znajduje się wystawa „Klimatyczne Karkonosze”. W angażujący i ciekawy sposób przedstawiono na niej najważniejsze aspekty przyrodnicze tego zakątka Sudetów. Na wystawie umieszczono liczne stanowiska, dzięki którym przy użyciu nowoczesnych multimedii można nie tylko zobaczyć, ale również doświadczyć na własnej skórze ciekawych zjawisk, m.in. można poczuć siłę karkonoskiego wiatru czy znaleźć się w lesie pod osłoną nocy. Niezapomnianym przeżyciem jest wizyta w „Kinie zjawisk pogodowych”, w którym można zobaczyć m.in. burzę, widmo Brockenu oraz to, jak powstaje tęcza.

Informacje praktyczne

Pałac znajduje się w zachodniej części Jeleniej Góry. Można do niego dojechać komunikacją miejską (tuż obok znajduje się pętla autobusowa). Podróżujący Kolejami Dolnośląskimi muszą wysiąść na stacji Jelenia Góra. Wystawy są czynne od wtorku do niedzieli w godzinach od 9.00 do 17.00.

Pałac Sobieszów

ul. Cieplicka 196A, 58-570 Jelenia Góra

www.kpnmab.pl/o-centrum

Pałac w Stanisławie

Pierwsze wzmianki o Stansdorf (obecnie Stanisław) pochodzą z XIV w., kiedy to okoliczne ziemie należały do książąt Reuss. Ten ród wyraźnie zapisał się w historii wsi Stanisław. Henryk XXXVIII Reuss-Plauen to postać charakteryzująca się niezwykle pomysłowością i przedsiębiorczością.

Założył stawy rybne, otworzył szkołę i wybudował browar. Wzniósł w Stanisławowie dwa pałace, folwarki, a także założył park w stylu angielskim, do którego sprowadził egzotyczne okazy drzew i krzewów.

O rozmachu działań Henryka XXXVIII Reusa-Plauena świadczą zachowane do dziś zabytki. Bryluje wśród nich tzw. pałac górny. Powstał w miejscu renesansowego dworu. Hrabia postanowił nowej budowli nadać cechy późnobarokowe. W kolejnych latach w czasie przebudów i przy powiększaniu rezydencji pojawił się w niej styl klasycystyczny. Do prostokątnej dwukondygnacyjnej bryły zostały dobudowane skrzydła tworzące niewielki dziedziniec otwarty na ogród w stylu francuskim. Na jego końcu stoi charakterystyczny Dom Kawalera z dzwonnica i zegarem. Pałac pokrywa dach naczółkowy z lukarnami. Pięknie wyeksponowana została zabytkowa snycerka (drewniane dekoracje), a także kamienne ozdoby kominków czy sufitów.

Miejszem godnym uwagi jest park sąsiadujący z pałacem. Założono go na przełomie XVIII i XIX w. i jest to jeden z najciekawszych parków krajobrazowych na Dolnym Śląsku. W jego obrębie znajdują się malownicze skały góry Witosza z Uchem Igielnym czy Pustelnią, a także sztuczne ruiny na wzgórzu Grodna nazywane potocznie Zamkiem Księcia Henryka. Założeniem parkowym zachwycała się już w 1816 r. Izabela Czartoryska, która podróżując po Śląsku, szukała inspiracji dla swojej posiadłości w Puławach.

W wyremontowanych wnętrzach pałacu działa obecnie hotel ze SPA i restauracja. W dolnej części Stanisławowa, w otoczeniu stawów, znajduje się drugi zabytkowy obiekt, Pałac na Wodzie. Mieści się w nim hotel i kawiarnia.

Informacje praktyczne

Pałac w Stanisławowie jest często mylony z położonym niżej Pałacem na Wodzie. Oddalony jest od Wrocławia o ok. 121 km, a od Jeleniej Góry o ok. 9 km. Mieści się w nim hotel i restauracja. Nie jest dostępny dla zwiedzających. Niewielki parking dla gości znajduje się tuż obok pałacu.

Hotel SPA Pałac Stanisławów

Stanisławów 100, 58-500 Jelenia Góra

www.palacstaniszow.pl

Zamek Księcia Henryka

Ze zbocza góry Grodna, najwyższego punktu Wzgórz Łomnickich, rozpościera się jedna z najpiękniejszych panoram na Karkonosze, jakie można zobaczyć w Kotlinie Jeleniogórskiej. Miejscowe legendy głoszą, że Henryk von Reuss władający pobliskim Stanisławem pałał wielką zazdrością, spoglądając na należący do rodu Schaffgotschów zamek Chojnik. Postanowił

wybudować neogotycką wieżę, która wyglądem przypomina niewielki zameczek. W owym czasie panowała powszechna moda na tworzenie miejsc nastrojowych i romantycznych, co wpisywało się w ducha tamtej epoki. Zameczek służył początkowo jako schron w czasie polowań oraz jako punkt widokowy.

Obecny kształt zamku został mu nadany w połowie XIX w. Podstawą budowli jest kwadrat. Chcąc ucharakteryzować ją na starszą, niż jest w rzeczywistości, jako budulec wykorzystano cegły i duże nieregularne kamienie. Na zamkowej wieży działa obecnie sezonowy punkt widokowy.

Informacje praktyczne

Zamek położony jest ok. 122 km od Wrocławia i ok. 12 km od Jeleniej Góry. Najkrótsza droga prowadząca na górę Grodna, na której zboczach stoi zamek, wiedzie z parkingu przy ul. Złoty Widok w Sosnówce. Nie jest on duży i prowadzi do niego wąska droga, na której przy dużym ruchu trudno się minąć. Z parkingu do zamku prowadzi szlak żółty. Przy drogowskazie w miejscu, gdzie droga skręca ostro w lewo, znajduje się informacja o wariantach wejścia. Pozostając na szlaku, wybiera się opcję krótszą, ale bardziej stromą. Idąc dalej szeroką drogą pokonuje się dłuższy dystans, ale jest to wariant dużo łagodniejszy. Szeroka leśna droga w pewnym momencie spotyka się ponownie ze szlakiem żółtym, na który należy skręcić w lewo, żeby dojść do zamku. W terenie zostało to wyraźnie oznakowane.

Wieża dostępna jest od maja do października, a w pozostałych miesiącach otwierana jest po wcześniejszej rezerwacji. Szczegóły znajdują się na stronie internetowej. Wejście na punkt widokowy na szczycie wieży jest płatne.

Zamek Księcia Henryka

58-500 Staniszów

www.zamekksieciahenryka.pl

Zamek w Starej Kamienicy

Z dokumentu wystawionego 30 grudnia 1242 r. przez księcia Bolesława II Rogatkę wiadomo, że podarował on rycerzowi Siboto Schaffowi (lub Schoffowi) 7 łanów ziemi i zamek w Kamienicy. Historycy przypuszczają, że warownia powstała wcześniej, a jej zadaniem była ochrona pobliskiej

granicy. Tego rycerza uważa się za protoplastę przyszłego rodu Schaffgotschów, który trwale zapisał się w historii Dolnego Śląska.

Zamek pierwotnie miał wymiary ok. 37 x 35 m, otaczała go fosa stykająca się murami. Posiadał dwa skrzydła i basztę. W połowie XVI w. z gotyckiej warowni został przekształcony w renesansową rezydencję. Do zamku prowadził czteroprzęsłowy most. Przez zachowaną i odrestaurowaną w ostatnich latach bramę wiodła droga do parku, którym otoczono budowlę. W 1616 r. zamek spłonął, ale już w 1630 r. udało się wznieść nową rezydencję. Nie cieszą się nią zbyt długo, ponieważ nie ominęły jej wojska szwedzkie w czasie wojny trzydziestoletniej. Mizerne próby odbudowy spełzły na niczym i od poł. XVIII w. zamek zaczął popadać w coraz większą ruinę. Początkowo służył jako magazyn rolniczy, ale gdy i do tego przestał się nadawać, stał się łatwym źródłem budulca dla okolicznych mieszkańców.

Na przestrzeni ostatnich lat wykonano szereg prac zabezpieczających i remontowych. Ocalono most, odsłonięto fragmenty dawnych murów, a w zabytkowej bramie powstał punkt widokowy, z którego rozpościera się cały obszar dawnego zamku i rezydencji. Nie jest to z pewnością koniec prac, więc można się spodziewać nowych atrakcji w tym miejscu.

Informacje praktyczne

Ruiny znajdują się ok. 126 km od Wrocławia i ok. 13 km od Jeleniej Góry. Parking znajduje się przy wjeździe od ul. Kasztelańskiej. Ruiny zostały zabezpieczone i są dostępne do zwiedzania bezpłatnie i bez ograniczeń czasowych.

GPS parkingu: 50°55'07.4"N, 15°34'17.9"E

Wieża w Siedlęcinie

Wśród zamków i pałaców wieża książęca z Siedlęcina zajmuje wyjątkowe miejsce. Jest to jedna z największych budowli tego typu w Europie, która przetrwała w takiej formie do naszych czasów. Wzniesiono ją w XIV w., ma wyraźne cechy gotyckie, których na przestrzeni wieków nie zatępiły remonty czy przebudowy. Powstała na planie prostokąta o wymiarach 20 x 14,5 m. Pierwotnie składała się z trzech kondygnacji i piwnicy. W XVI w. po pożarze podniesiono ją o kolejne piętro i nakryto czterospadowym dachem. W kolejnych latach dostawiono do niej budynek mieszkalny i blok kuchenny.

W pierwotnym założeniu księcia jaworskiego Henryka I wieża miała za zadanie strzec przeprawy przez Bóbr, który przepływa tuż obok. Od XVIII w. do 1945 r. budowla pozostawała w rękach rodu von Schaffgotschów. Od początku XXI w. opiekę nad nią przejęła fundacja Zamek Chudów, a od 2010 r. o jej popularyzację dba stowarzyszenie Wieża Książęca w Siedlęcinie.

W jej wnętrzach można zobaczyć najstarsze w Polsce unikatowe drewniane stropy. Ściany wielkiej sali zdobią malowidła przedstawiające legendę o Lancelocie z Jeziora, jednym z rycerzy Okrągłego Stołu. Jest to jedyne miejsce na świecie, w którym zachowały się średniowieczne malowidła przedstawiające tę legendarną postać. Wnętrze wieży jest surowe i minimalistyczne. Nie znajdzie się w nim licznych eksponatów. Największym atutem wieży książęcej jest autentyczność i oryginalność konstrukcji, która stoi w tym miejscu od ponad 700 lat.

Informacje praktyczne

Wieża ulokowana jest nad Bobrem ok. 132 km od Wrocławia i ok. 6 km od Jeleniej Góry. Parking dla zwiedzających znajduje się tuż obok wejścia. Zwiedzanie odbywa się indywidualnie. Na miejscu znajduje się sklep z pamiątkami z bogatą ofertą literatury o zabytkach Dolnego Śląska.

Szczegółowe godziny otwarcia wieży znajdują się na stronie internetowej.

Wieża Książęca w Siedlęcinie

ul. Długa 21, 58-508 Siedlęcin

www.wiezasiedlecin.pl

Zamek Wleń

Środowisko historyków jest podzielone w sprawie tzw. domu romańskiego, który wybudowany został ok. 1160 r. we wleńskim zamku. Książę Bolesław Wysoki nie mógł przypuszczać, że wzniesiona z jego polecenia budowla stanie się kiedyś uznawaną za najstarszą świecką konstrukcję

w obrębie całego historycznego Śląska. Pewne jest to, że zamek ulokowany na Górze Zamkowej nad Wleniem to jedno z najstarszych założeń zamkowych w granicach ówczesnej Polski.

Pierwsze wzmianki pojawiają się już w 1155 r. w bulli wydanej przez papieża Hadryana IV. Valan, czyli dzisiejszy Wleń, wymienia się tam wśród innych znamienitych śląskich kasztelanii.

Wspomniany już Bolesław Wysoki, stawiając murowany dom romański, pisze kolejny rozdział tej historii. Najprawdopodobniej wał ziemny zastąpiono wtedy murem kamiennym i wzgórze zaczęło przyjmować coraz bardziej obronny charakter.

W XIII w. nastąpiła rozbudowa i obok domu romańskiego pojawiła się kaplica, z której korzystali mieszkańcy zamku. W tym okresie miała powstać również wieża obronna. Wiek XIV to czas powstania wieży mieszkalnej, która jednocześnie stanowiła punkt obronny. Rozwój warowni trwał mniej więcej do początku XVI w., w którym zamek osiągnął późnośredniowieczną formę.

Nadszedł 1646 r., w którym los nie był łaskawy dla warowni nad Bobrem. Po najeździe Szwedów zamek popadł w ruinę, z której nigdy nie zdołał się podnieść. Dopiero w XXI w. podjęto działania mające na celu zabezpieczenie pozostałości, które obecnie udostępnione są turystom.

U podnóża zamku wzniesiony został barkowy pałac, w którym obecnie urządzono stylowe apartamenty. Działa w nim również sezonowa kawiarnia.

Informacje praktyczne

Zamek położony jest na Górze Zamkowej wznoszącej się ponad Wleniem, który oddalony jest ok. 122 km od Wrocławia i ok. 20 km od Jeleniej Góry. W pobliżu ruin można dojechać samochodem od strony wsi Łupki. Niestety nie ma tam wytyczonego parkingu. Samochód można zostawić na poboczu drogi, która tylko na krótkim odcinku jest na tyle szeroka, że umożliwia zaparkowanie. Alternatywą jest dojście do ruin pieszo z Wlenia. Samochód można zaparkować przy rynku lub przy ul. Dworcowej i następnie wejść na górę szlakiem żółtym lub zielonym. Oba warianty są podobne czasowo, ale szlak zielony ma zdecydowanie łagodniejszy przebieg. Wejście na teren ruin jest płatne. Szczegółowe godziny otwarcia znajdują się na stronie internetowej.

Zamek Wleń

59-610 Wleń

www.zamekwlen.pl

Pałac Lubiechowa

Spoglądając na XIX-wiecznej rycinie z Lubiechowej trudno nie wpaść w zachwyt nad iście bajkową scenérią. Rozległe oczko wodne z fontanną, stojący za nim klasycystyczny pałac, a także wieża kościoła, którego historia sięga XIII w. W tle wyrastają zbocza Gór Kaczawskich.

Budowę pałacu, choć w nieco innej formie, przypisuje się rodowi von Zedlitzów. W XIX w., bodaj w najlepszym okresie rozkwitu wsi, poza pałacem i dwoma kościołami istniały cztery folwarki, trzy młyny, wiatrak i dwie szkoły. Obecnie Lubiechowa nie robi już tak wielkiego wrażenia, ale z każdym rokiem pięknieje, więc jest szansa na powrót do widoków z dawnych czasów. Odwiedzają ją turyści udający się na poszukiwanie agatów w dawnym kamieniołomie położonym na obrzeżach wsi. W pobliżu Lubiechowej rozpoczynają się również szlaki na szczyt Okole – ciekawy punkt widokowy na Góry Kaczawskie.

Od końca II wojny światowej pałac popadał w ruinę. Krokiem milowym w jego funkcjonowaniu było odrestaurowanie budowli. W lipcu 2021 r., po wieloletnim i kosztowym remoncie, obiekt ponownie otworzył swoje podwoje. Działa w nim hotel i restauracja. W trakcie remontu udało się wyeksponować najciekawsze zabytkowe wnętrza, m.in. ściany i sklepienia w strefie SPA.

Informacje praktyczne

Pałac jest położony w samym sercu Krainy Wygastych Wulkanów – ok. 115 km od Wrocławia i ok. 18 km od Jeleniej Góry. Parking znajduje się tuż obok pałacu oraz przy ul. Wczasowej. We wnętrzach urządzono hotel i restaurację. Obiekt nie jest udostępniony dla zwiedzających. Można go zobaczyć z zewnątrz, spacerując wśród wiekowych drzew otaczających dawną fontannę.

Pałac w Lubiechowej

ul. Wczasowa 5, 59-540 Lubiechowa

www.palac-lubiechowa.pl

Zamek Kliczków

W murach kliczkowskiego zamku zapisanych jest kilka wieków historii. Ewoluował on od czysto obronnej budowli do ekskluzywnej rezydencji. Największy wpływ na zmianę jego charakteru miała przebudowa z XVII w.

Historia zamku sięga XIII w. Jest ściśle związana z tym, co przez stulecia działo się na Śląsku. Pierwotnie miał on za zadanie chronić granicę przed najazdami Czechów. Przez ponad dwa wieki zamek i okoliczne ziemie znajdowały się w rękach rodziny von Rechenbergów. Po wojnie trzydziestoletniej sprzedali oni posiadłość rodzinie von Schellendorfów. Ostatecznie zamek trafił do rodziny Solmów-Tecklenburgów, która władała nim aż do 1945 r. Czas II wojny światowej przetrwał niemal bez szkód. Niestety splądrowała go i zniszczyła Armia Czerwona. W 1999 r. został kupiony przez firmę Integer, która wyremontowała rozległą posiadłość.

Wprawne oko miłośnika sztuki odnajdzie w jego bryle elementy francuskiego i włoskiego renesansu, niemieckiego manieryzmu, a także chłodnego angielskiego gotyku. Całość otoczona jest przepięknym parkiem zaprojektowanym przez Edwarda Petzolda pod koniec XIX w. Obecnie w zamku mieści się centrum SPA, hotel i restauracja. W 89 komnatach znalazło się 219 łóżek i jest to jeden z największych obiektów hotelowych na Dolnym Śląsku. W trakcie odbudowy nie zapomniano o turystach, którzy wewnątrz mogą zobaczyć pod opieką przewodnika. Zaczynając zwiedzanie zamku, wyczuwa się tę ogromną przestrzeń, jaką prezentuje wewnątrz i dookoła.

Informacje praktyczne

Zamek oddalony jest ok. 140 km od Wrocławia i ok. 14 od Bolesławca. W obiekcie działa hotel ze SPA i restauracja. Istnieje możliwość zwiedzania wewnątrz z przewodnikiem o określonych godzinach. Szczegóły podane są na stronie internetowej. Parking dla gości hotelu, restauracji oraz dla zwiedzających znajduje się na terenie dookoła zamku.

Zamek Kliczków

Kliczków 8, 59-724 Kliczków

www.kliczkow.com.pl

Pałac Brunów

Przekraczając bramę dawnej rezydencji rodu von Zedlitzów w Brunowie, oczom ukazuje się pięknie odrestaurowany gmach pałacu, oficyna i powozownia. Sąsiadują one z niewielkim parkiem, w którym zachowały się imponujące okazy drzew.

Historia tego miejsca sięga XV w. W połowie XVIII w. zabudowania i okoliczne ziemie były własnością hrabiego Bernharda von Schmettau. To dzięki niemu dawny dwór został przebudowany na kameralny dwukondygnacyjny pałac w stylu barokowym. Kolejni właściciele, ród von Schweinitzów, nie nacieszyli się długo swoją siedzibą, ponieważ krótko po nabyciu majątku pałac strawił pożar. Zmusiło ich to do budowy nowego obiektu, tym razem o wyraźnych cechach neobarokowych.

Kiedy pałac ponownie zmienił właścicieli, ród von Cottentów przebudował go – zgodnie z ówczesną XIX-wieczną modą – w stylu historyzmu, który nawiązywał do architektury minionych epok. Z tego okresu pochodzi ciekawy budynek stajni i powozowni. Wyglądem przypomina średniowieczne budowle sakralne. Jako budulca użyto jasnego piaskowca, co jeszcze bardziej podkreśliło jego wyjątkowy charakter.

Stojąca obok pałacu oficyna to najstarszy budynek w tym kompleksie. Wieńczy ją piękny mansardowy dach z licznymi lukarnami. Ośmioboczna wieża i oranżeria, które obecnie nadają pałacowi oryginalnego wyglądu, powstały na początku XX w.

Po II wojnie światowej budowla popadła w ruinę i dopiero w 2004 r., kiedy trafiła w ręce rodziny Rzeźwickich, udało się ją uratować przed całkowitym zniszczeniem. Przy ogromnym nakładzie pracy i finansów pałac otrzymał kolejne życie.

Informacje praktyczne

Obiekt jest położony we wsi Brunów, ok. 18 km od Bolesławca i ok. 125 km od Wrocławia. Działa w nim hotel i restauracja. Parkingi dla gości znajdują się tuż obok głównego gmachu oraz w sąsiedztwie odrestaurowanej powozowni i niewielkiego parku. Jego wnętrza nie są dostępne dla wszystkich zwiedzających, jedynie dla gości hotelu oraz restauracji. Ponieważ w pałacu w sezonie weselnym często odbywają się zamknięte uroczystości, dlatego przed przyjazdem warto sprawdzić możliwość skorzystania z oferty obiektu.

Pałac Brunów

Brunów 27

59-600 Brunów

www.brunow.pl

Zamek Miecz w Świeciu

W źródłach historycznych zamek Miecz pojawia się 3 maja 1329 r. Wymieniony jest w umowie między księciem Henrykiem I Jaworskim a Janem Luksemburczykiem, która dotyczyła odstąpienia Czechom ziem w okolicach Zgorzelca.

Warownię posadowiono na szczycie bazaltowego wzgórza, w które wkomponowane zostały mury oraz wieża. Nieregularny kształt owalu miał ok. 27 m długości i ok. 11 m szerokości. We wnętrzu mieściły się budynek mieszkalny, dziedziniec oraz kaplica.

Pod koniec XIV w. władzę nad zamkiem objął ród von Uechtritzów. W 1527 r. w Wielkanoc warownia stanęła w płomieniach, który strawiły cenne archiwum i liczne dokumenty. W czasie odbudowy zamek został powiększony i nadano mu renesansowy charakter.

Podobnie sprawa wyglądała na początku XVIII w., ale wtedy po pożarze w zamku pojawił się barok. Niestety również pożar, tyle że w XIX w., przyczynił się do popadnięcia zamku w ruinę, z której nie udało mu się podnieść.

Zakupił go właściciel pobliskiego zamku Czocho Ernest von Gütschow, ale nie zrealizował zamierzonego planu odbudowy. Dopiero w ostatnich dwóch dekadach dzięki pracy Żanety i Damiana Ganuszewiczów zamek jest remontowany i rekonstruowany zgodnie ze sztuką budowlaną dawnych epok. Wykorzystują do tego oryginalne materiały, które pozyskują w regionie. Cały teren dookoła ruin usłany jest kamieniami i płytami, które po odpowiedniej obróbce trafiają do restaurowanych części zamku.

Zamek o tak bujnej historii, która na przestrzeni wieków była kilka razy restaurowana, łączy w sobie różne rozwiązania techniczne. Brak kompromisów przy odbudowie skutkuje tym, że obecnie w Świeciu można podziwiać oryginalny charakter zamku, w którym gotyk, renesans czy barok przenikają się w rzadko spotykanym wydaniu.

Informacje praktyczne

Ruiny zamku położone są ok. 177 km od Wrocławia, ok. 43 km od Jeleniej Góry i tylko 6 km od popularnego zamku Czocho. Brama wejściowa znajduje się tuż obok drogi nr 358.

Charakterystyczne są liczne płyty kamienne ułożone dookoła, które służą jako materiał do rekonstrukcji zamku. Niestety nie wyznaczono w pobliżu żadnego parkingu, więc samochód trzeba zostawić na poboczu drogi.

Wejście do zamku możliwe jest po kontakcie telefonicznym pod numerem, który widnieje na bramie. Opłatą za wejście jest cegiełka na remont. O historii, pracach remontowych oraz planach na przyszłość opowiadają sami właściciele obiektu.

Zamek Miecz

59-820 Świecie

+ 48 887 820 304

Pałac Łagów

Pierwsze wzmianki o dworze w Łagowie pochodzą z 1581 r. Wzniesiono go na polecenie Michała Endera von Sercha. Pozostałości renesansowej budowli nadal widoczne są w bryle budynku, który na przestrzeni lat był wielokrotnie przebudowywany. Istotnym momentem w jego dziejach był 1782 r., kiedy ród Geisslerów dokonał licznych zmian architektonicznych.

Pałac ma kształt wydłużonego prostokąta. Pierwotnie posiadał dwie kondygnacje, ale w obecnej formie ma trzy piętra. Od strony południowej nad bryłą budynku góruje wieża. Również od

północy pałac kończy się wieżą, ale jej wysokość zrównana jest z kalenicą (linią szczytową). Do ściany frontowej przylega ganek, obok którego umieszczona została tablica dawnych fundatorów pałacu. Wejście otacza zabytkowy portal. Na dziedzińcu stoją barokowe rzeźby, które do Łagowa przywieziono z pałacu w Radomierzycach.

Informacje praktyczne

Pałac oddalony jest ok. 170 km od Wrocławia i ok. 5 od Zgorzelca. W obiekcie funkcjonuje hotel i restauracja. Nie jest on dostępny dla zwiedzających. Parking znajduje się za bramą wjazdową na teren otaczający budowlę. Dojazd do celu, mimo że obiekt znajduje się tuż obok autostrady A4, jest dość skomplikowany, więc należy bacznie obserwować wskazówki nawigacji GPS, żeby nie pobrać w gęstwinie lokalnych dróg.

Pałac Łagów

ul. Strumykowa 22, 59-900 Łagów

www.palac-lagow.pl